

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра економіки та підприємництва

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО

«____» _____ 20____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему:

**«Оцінка та розвиток потенціалу підприємства
(на прикладі «Приватне підприємство Кіровоградптахопром»
м. Кропивницький)»**

**«Assessment and development of company's potential (on the
example of "Private enterprise Kirovohradptakhoprom" in
Kropyvnytskyi»**

Виконав здобувач вищої освіти

2 курсу, групи ЕП 21м 1,4

ОПП «Економіка підприємства

спеціальності 051 Економіка

_____ Боздаган'ян М.В

«____» _____ 20____ р.

Керівник роботи: к.е.н., доцент

_____ Наталія СИСОЛІНА

«____» _____ 20____ р.

Рецензент: к.е.н., доцент

_____ Подплетній В.В.

м. Кропивницький

Центральноукраїнський національний технічний університет

Факультет Економічний

Кафедра Економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма Економіка підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри економіки
та підприємництва

(підпис)

д.е.н. проф. Володимир

ЗАЙЧЕНКО

“ 9 ” вересня 2022 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Боздаган'ян Михайло Володимирович

Тема роботи «Оцінка та розвиток потенціалу підприємства (на прикладі «Приватне підприємство Кіровоградптахопром» м. Кропивницький)» «Assessment and development of company's potential (on the example of “Private enterprise Kirovohradptakhoprom” in Kropyvnytskyi)»

1. Керівник роботи Сисоліна Наталія Петрівна, к.е.н., доцент

2. Строк подання роботи до захисту 6 грудня 2022 року

3. Мета та завдання кваліфікаційної роботи Мета кваліфікаційної роботи: дослідження теоретико-методологічних аспектів потенціалу підприємства та розробка практичних рекомендацій щодо його розвитку (на прикладі ПП «Кіровоградптахопром»)). Завдання: розкрити теоретико-методологічні аспекти потенціалу підприємства та його оцінки; проаналізувати діяльність охоронно-пожежного захисту як галузі послуг та загальні відомості щодо ПП «Кіровоградптахопром»; провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства; оцінити ефективність потенціалу товариства та управління ним; визначити напрями розвитку ПП «Кіровоградптахопром»

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Ознайомлення з літературними джерелами	09.09.22-20.09.22	
2.	Написання вступу та першого розділу «Теоретико-методологічні засади потенціалу підприємства та його оцінки»	21.09.22-10.10.22	
3.	Написання другого розділу «Аналіз ефективності потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»	11.10.22-11.11.22	
4.	Написання третього розділу «Напрями розвитку потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»	12.11.22-21.11.22	
5.	Оформлення дипломної роботи	22.11.22-25.11.22	
6	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність та виявлення академічного плагіату	25.11.22-01.12.22	
7.	Підготовка ілюстративного матеріалу, отримання відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії, підготовка до захисту	01.12.22-06.12.22	

Дата видачі завдання
"9" вересня 2022 року

Керівник роботи _____ Сисоліна Н. П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання

“9” вересня 2022 року

Здобувач _____ Боздаган'ян М. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Боздаган'ян М.В. Оцінка та розвиток потенціалу підприємства (на прикладі «Приватне підприємство Кіровоградптахопром» м. Кропивницький)». Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за ОПП «Економіка підприємства» зі спеціальності 051 – Економіка / Центральноукраїнський національний технічний університет. Кропивницький, 2022. 83 с.

В першому розділі роботи досліджувалися питання теоретико-методологічних засад оцінки потенціалу підприємства, набуло подальшого розвитку моделювання рентабельності. Досліджено стан галузі птахівництва. В другому розділі проведено оцінку ефективності потенціалу ПП «Кіровоградптахопром» і можливостей розвитку. Була розроблена графоаналітична модель потенціалу підприємства. В третьому розділі визначені напрями розвитку потенціалу підприємства. Запропоновано впровадити технологію вироблення яєчного порошку, провести удосконалення на підприємстві ветеринарних заходів, покращить якість та конкурентоспроможність продукції.

Ключові слова: потенціал підприємства, птахівництво, ресурси, розвиток, фінансовий стан.

ANNOTATION

Bozdagan'yan M.V. Assessment and development of company's potential (on the example of "Private enterprise Kirovohradptakhoprom" in Kropyvnytskyi. Qualifying work for the second (master's) level of higher education in the specialty 051 – Economics / Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi, 2022. 83 p.

In the first section of the paper the questions of theoretical and methodological principles of estimation of potential of the enterprise were investigated, further development of profitability modeling was started. The state of poultry industry has been investigated. In the second section, the efficiency of the potential of the "Private enterprise Kirovohradptakhoprom" and the possibilities of development were evaluated. A graphical analytical model of the potential of the enterprise was developed. In the third section the directions of development of potential of the enterprise are defined. It is proposed to introduce the technology of egg powder production, to improve veterinary measures at the enterprise, to improve quality and competitiveness of products.

Key words: Potential of the enterprise, poultry farming, resources, development, financial condition.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКИ	8
1.1. Сутність поняття потенціалу та його структура.....	8
1.2. Сучасний стан птахівництва в Україні та світі.....	18
1.3. Методологія оцінки потенціалу підприємства	22
2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПП «КІРОВОГРАДПТАХОПРОМ»	37
2.1. Загальна характеристика ПП «Кіровоградптахопром».....	37
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ПП «Кіровоградптахопром»	46
2.2.1. Аналіз активів та пасивів ПП «Кіровоградптахопром».....	46
2.2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності ПП «Кіровоградптахопром».....	48
2.2.3. Аналіз фінансової стійкості ПП «Кіровоградптахопром».....	51
2.2.4. Аналіз показників ділової активності ПП «Кіровоградптахопром» ...	53
2.2.5. Оцінка фінансових результатів та вірогідності банкрутства ПП «Кіровоградптахопром»	55
2.3. Оцінка ефективності потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»	58
3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПП «КІРОВОГРАДПТАХОПРОМ»	66
3.1. Шляхи розвитку потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»	66
3.2. Економічна ефективність ветеринарних заходів на ПП «Кіровоградптахопром»	69
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Аграрна галузь народного господарства забезпечує населення України основними продуктами харчування та сприяє стабільному розвитку суспільства.

Птахівництво - одна з найбільш економічно ефективних галузей АПК, яка виробляє високоякісні продукти харчування при відносно низьких витратах праці та коштів у розрахунку на одиницю продукції.

Розпочате повномасштабне вторгнення РФ 24 лютого, в новому етапі Українсько-Російської війни та ракетні обстріли критичної інфраструктури не паралізують діяльність всіх підприємств цієї галузі, хоча дійсно частина з них припинила свою діяльність.

Тому розгляд напрямів оцінювання та розвитку потенціалу підприємства галузі птахівництва є актуальним питанням.

Велике значення для розуміння проблеми мають науково-практичні розробки відомих економістів-аграрників В.Г. Андрійчука, Ю.Д. Білика, Г.І. Дідура, Р.О. Колібаби, А.С. Лісецького, Б.А. Мельника, В.Н. Нелепа, П.Т.Саблука, Г.В. Черевка, та ін. Однак, окремі важливі аспекти ефективного розвитку птахівництва ще й досі перебувають на стадії розробки, удосконалення.

Мета й завдання дослідження: метою магістерської дипломної роботи є дослідження теоретико-методологічних засад потенціалу підприємства, та розробка практичних рекомендацій щодо його розвитку (на прикладі потенціалу ПП «Кіровоградптахопром», м. Кропивницький).

Завданням роботи є:

- дослідити теоретико-методологічні засади потенціалу підприємства та його оцінки;
- проаналізувати сучасний стан птахівництва в Україні;
- дати загальну характеристику ПП «Кіровоградптахопром»;
- провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства;

- оцінити ефективність потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»;
- визначити напрями розвитку потенціалу ПП «Кіровоградптахопром».

Об’єкт дослідження – процеси функціонування та розвитку потенціалу підприємства.

Предмет дослідження – методологічні та практичні засоби визначення потенціалу підприємства та його розвитку.

Наукова новизна:

- уточнено та доповнено поняття виробничий потенціал підприємства;
- набуло подальшого розвитку моделювання рентабельності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у визначенні напрямів розвитку потенціалу підприємства, зокрема впровадити технологію вироблення яєчного порошку, провести удосконалення на підприємстві ветеринарних заходів, покращити якість та конкурентоспроможність продукції.

Апробація результатів дослідження та їх публікація. Результати дослідження доповідались на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Стратегія фінансово-економічного розвитку підприємницьких структур в умовах глобалізації» Херсонського державного аграрно-економічного університету (листопад 2022 р.). Основні положення й результати дослідження опубліковано у тезах «Потенціал підприємства: проблеми та перспективи» Матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Стратегія фінансово-економічного розвитку підприємницьких структур в умовах глобалізації».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Її загальний обсяг становить 83 стор. друкованого тексту, в тому числі основний текст – 78 стор. Ілюстративний матеріал містить 21 таблиця і 4 рисунки.

1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКИ

1.1. Сутність поняття потенціалу та його структура

На діяльність підприємства значний вплив мають політичні, юридичні та економічні, фінансові ризики, політика держави щодо подальшого розвитку галузі, наприклад, сільськогосподарської, розроблення економічних та соціальних програм, купівельна спроможність споживачів продукції тощо.

Мінливість попиту та пропозицій, макро- і мікроекономічні фактори впливають на формування потенціалу підприємства та механізму його використання.

Поняття потенціал (від лат. *potentia* - сила, міць) у загальному вигляді означає сукупність наявних засобів, запасів, джерел, які можуть бути використані для досягнення певних цілей, вирішення будь-яких задач у будь-якій галузі.

Результативність використання потенціалу підприємства забезпечує ефективність функціонування як самого підприємства, так і економіки країни в цілому. Дослідження потенціалу в теоретичному і практичному аспекті визначається його роллю у відтворенні економіки не тільки підприємства, а й взагалі країни. Ключовою задачею інтенсифікації виробництва є більш повне використання потенціалу.

Взагалі трактування сутності потенціалу пройшло певні еволюційні етапи відповідно до змін щодо його сприйняття та й розвитку економіки, за цей період.

У таблиці 1.1 показано еволюцію трактування науковцями терміна “потенціал” в економіці з посиланням на авторів та час дослідження [3; с.150].

Таблиця 1.1

Наукова еволюція трактування терміна “потенціал” в економіці

Автор	Рік	Визначення
1	2	3
Воблий К. Г.	1924	Потенціал виробничих сил – потенційна можливість країни виробляти матеріальні блага для задоволення потреб населення.
Вейц В.	1927	Потенційні виробничі сили – не тільки матеріальні елементи, а також ті чи інші матеріальні умови, за яких здійснюється виробничий процес
Струмилін С. Г.	1954	Економічний потенціал – сукупна виробнича сила праці всіх працездатних членів суспільства
Нємчинов В. С.	1967	Потенціал розширеного виробництва – ресурсні можливості національної економіки для здійснення економічного зростання
Анчишкін О. І.	1973	Виробничий потенціал – сукупність ресурсів, які в процесі виробництва набувають форми факторів виробництва
Абалкін Л. І.	1981	Потенціал – це узагальнена збірна характеристика ресурсів, прив’язана до місця й часу
Архангельський В. М.	1983	Потенціал – засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або розв’язання певної задачі
Репіна І. М.	1998	Підприємницький потенціал – сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних і т.п.), навичок і можливостей керівників, спеціалістів та інших категорій персоналу щодо виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства
Олексюк О. І.	2001	Потенціал підприємства – максимально можлива сукупність активних і пасивних, явних і прихованих альтернатив (можливостей) якісного розвитку соціально-економічної системи підприємства у певному середовищі господарювання (ситуаційно-ринкова складова) з урахуванням ресурсних, структурно-функціональних, часових, соціокультурних та інших обмежень

Огляд літератури [7, 14, 16] показав, що найбільш поширеним трактуванням сутності потенціалу підприємства є розгляд його як сукупності

можливостей, запасів і цінностей, природних умов і ресурсів, які можуть бути використані для досягнення певних цілей.

Потенціал підприємства можна розглядати як економічну систему, тобто виходячи з:

- ресурсної концепції, як сукупності ресурсів і зв'язків між ними;
- функціональної, як сукупності функцій, що забезпечують реалізацію здібностей і можливостей;
- ресурсно-цільової, це сукупність ресурсів і здібностей за для досягнення певних результатів, цілей та ін. концепціях.

Потенціал відкритої економічної системи з підприємством, якщо провести аналогію у виділенні елементів потенціалу, описується такими системоутворюючими характеристиками:

- зовнішнім оточенням, яке поділяється на:
 - вхід системи, це постачальники ресурсів;
 - вихід системи, це клієнти;
 - зв'язок із зовнішнім середовищем;
 - зворотній зв'язком;
- внутрішньою структурою, тобто сукупністю взаємозалежних ресурсів і компетенцій, які забезпечують переробку входу у вихід та досягнення цілей системи за допомогою реалізації бізнес-процесів.

Характеризується потенціал підприємства типовими властивостями, для будь-якої економічної системи: цілісністю, взаємозв'язком та взаємодією елементів, множинністю опису, складністю, комунікативністю, здатністю до розвитку та ієрархічністю, альтернативністю форм функціонування і розвитку, пріоритетом якості, потужністю та інтересів системи глобального рівня.

Потенціал підприємства має основні риси які:

- визначаються реальними можливостями соціально-економічної діяльності, тобто як реалізованими, так і нереалізованими з різних причин в тій чи іншій сфері;

- характеризуються певним обсягом ресурсів, як залучених у виробництво, так і підготовлених для використання, оскільки можливості будь-якого підприємства частіше залежать від присутності ресурсів і резервів (економічних і соціальних), які не залучені у виробництво;

- визначається ще й навичками різних категорій персоналу до його використання, з метою виробництва товарів, здійснення послуг, отримання максимального прибутку (доходу) і забезпечення ефективної діяльності та сталого розвитку виробничо-комерційної системи.

- визначаються, формою підприємництва та адекватною їй організаційною структурою, рівнем та результатами реалізації потенціалу підприємства (обсягами виробленої продукції чи отриманого прибутку (доходу)).

Потенціал важливо розглядати як комплексне поняття, яке також повинно спиратися на імідж підприємства, як базової передумови успішної діяльності, тим самим давати змогу враховувати динамізм уподобань та зміни у поведінці споживачів.

Головними характеристиками потенціалу є: складність структури і необхідність спеціальної методології для його дефініції; динамічність, обумовлена тісною залежністю від фактору часу; наявність характеристик: кількісних (від яких залежить результат виробництва: капітал, матеріальні ресурси, робоча сила, потужність) та якісних (фінансових, здатність до інновацій тощо).

До елементів потенціалу підприємства можна віднести все те, що пов'язане з функціонуванням і розвитком підприємства. Тому структуру потенціалу підприємства можна поділити на об'єктні та суб'єктні складові (рис. 1.1).

Об'єктні - пов'язані з особовою й матеріально-речовинною формами потенціалу підприємства. Вони споживаються і відтворюються в тій чи іншій формі в процесі діяльності. До об'єктних складових потенціалу підприємства відносять:

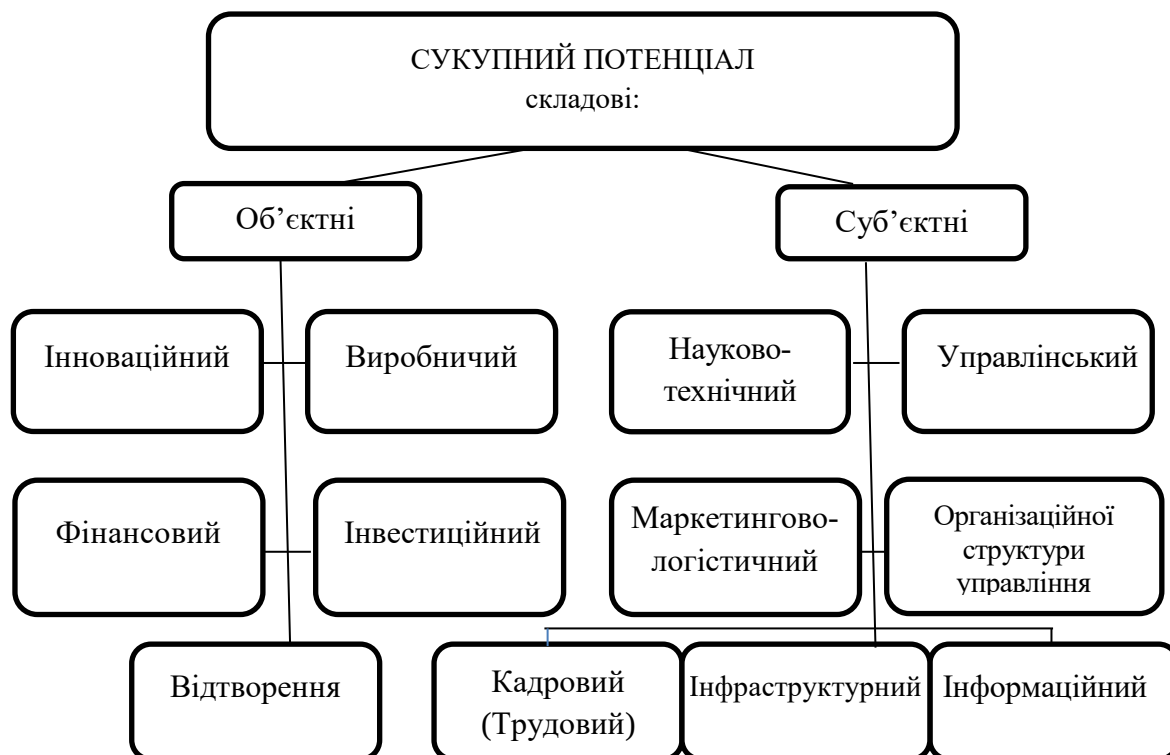

Рисунок 1.1. - Структура потенціалу підприємства

Інноваційний потенціал – сукупність можливостей підприємства задля генерації, сприйняття та впровадження нових (радикальних і модернізованих) ідей для його системного, технічного, організаційного та управлінського оновлення.

Виробничий потенціал – наявні та приховані можливості підприємства задля залучення та використання факторів виробництва по випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг). Виробничий потенціал є поліструктурною системою, до складу якого входять:

- потенціал землі та природно-кліматичні умови (можливості підприємства споживати сукупні природні багатства у господарській діяльності).

- потенціал основних фондів (наявні та скриті можливості основних фондів, які генерують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства).

- потенціал оборотних фондів (частина виробничого капіталу

підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці (сировини, конструкційних матеріалів, палива, енергії та різних допоміжних матеріалів), які перебувають у виробничих запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах власного виготовлення і витратах майбутніх періодів).

– потенціал нематеріальних активів (сукупність можливостей підприємства використовувати права на нові або наявні продукти інтелектуальної праці в господарському процесі з метою реалізації корпоративних інтересів на підставі задоволення суспільних потреб).

– потенціал технологічного персоналу (здатність робітників виробляти різні продукти, надавати послуги чи виконувати роботи).

В теперішній час розповсюджене “ресурсне” розуміння виробничого потенціалу, яке не дає можливості визначити межу між поняттями “потенціал” і “ресурс”. Більш того, іноді вони навіть ототожнюються. В той же час “виробничий потенціал” - поняття більш високого якісного порядку, ніж виробничий ресурс, поза як безпосередньо пов’язане з процесом виробництва, в ході якого виробничі ресурси використовуються людиною для створення інших. Без виробництва будь-який ресурс стає лише матеріальною передумовою результативної діяльності. І лише під час процесу виробництва засоби праці перетворюються з обліково-статистичної категорії (ресурсу) в категорію економічну і в цьому полягає принципова різниця між ресурсом і потенціалом.

Виробничий потенціал, на наш погляд, враховуючи взаємоперетинання економічних ресурсів та їх альтернативність, формула (1.1), ефективний при використанні існуючих запасів (резервів) різного роду ресурсів (сировини, електроенергії, виробничої потужності, трудових ресурсів), які потрібні для виробництва.

Загальна кількість одиниць i -го ресурсу, що використовується у виробництві згідно плану, дорівнює

$$a_{i1}x_1 + a_{i2}x_2 + \dots a_{in}x_n \quad (i = 1, 2, \dots m) \quad , \quad (1.1)$$

де a_{ij} – кількість одиниць i -го ресурсу, які необхідні для виробництва одиниці j -ої продукції,

x_n – запланований рівень виробництва одиниць j -го продукту або роботи,

m – кількість ресурсів,

n – кількість продукції .

Загальна кількість одиниць i -го ресурсу не повинна перевищувати максимальної кількості одиниць i -го ресурсу (b_i), що можна використовувати у виробництві, тоді формула (1.1) має вигляд:

$$a_{i1}x_1 + a_{i2}x_2 + \dots a_{in}x_n - l_i \leq b_i \quad (i = 1, 2, \dots m) \quad ,$$

та

$$(1.2)$$

$$x_j \geq 0 \quad (j = 1, 2, \dots n) \quad ,$$

де l_i – відхилення фактичних значень b_i від оцінки (математичного сподівання) середньої величини цих значень

За цих умов, застосовуючи лінійне програмування, необхідно проводити альтернативне моделювання рентабельності (Рб), що може бути одержана у виробництві

$$Рб = \Pi_1/a_{i1}x_1 + \Pi_2/a_{i2}x_2 + \dots \Pi_n/(a_{in}x_n - l_i) \rightarrow (max) \quad , \quad (1.3)$$

де Π – рівень прибутку одиниць j -ої продукції, що виробляється.

У практиці аналізу виробничого потенціалу розрізняють два поняття резервів: резервні запаси (сировина, матеріали та ін.), наявність яких покриває безперебійну роботу господарюючого суб'єкта, і резерви, ті що ще не використані можливості збільшення виробництва, підвищення ефективності виробництва. Під резервами розуміють всі невикористані досі можливості зниження поточних і авансованих витрат. Усунення різноманітних роду втрат у виробництві і нераціональних витрат є важливим напрямом використання резервів.

Резерви важливо виміряти як різницю відносно досягнутого рівня використання ресурсів і можливого рівня, виходячи з накопиченого виробничого потенціалу. Під резервами важливо розуміти невикористані можливості зниження поточних й авансованих витрат трудових, матеріальних та фінансових ресурсів при певному рівні розвитку продуктивних сил і виробничих відносин. В основу класифікації резервів покладені різноманітні ознаки. Тому будь-яка класифікація повинна полегшувати пошук резервів, в залежності від мети їх виявлення.

Ефективне використання ресурсів повинне базуватися на застосуванні ефективної політики управління, впровадження логістичних методів управління матеріальними трудових і фінансових резервами.

Фінансовим потенціалом є обсяг фінансових ресурсів підприємства (власних, позичених та залучених), якими воно може розпоряджатися задля здійснення поточних і перспективних витрат.

Інвестиційним потенціалом є можливості залучення ресурсів, а також наявні та приховані можливості підприємства задля здійснення простого і розширеного відтворення.

Потенціалом відтворення для підприємства є процес безперервного відновлення всіх складових його. Тобто, під потенціалом відтворення можна розуміти сукупність матеріально-технічних, нематеріальних, фінансових та ін. ресурсів капіталу, що перебувають у розпорядженні підприємства чи можуть бути додатково залучені й використані задля простого чи розширеного відтворення факторів виробництва та інших складових потенціалу підприємства.

Суб'єктні складові пов'язані із суспільною формою їх виразу. Вони не споживаються, а становлять передумову, загальноекономічний, загальногосподарський соціальний показник раціонального споживання об'єктних складових. До суб'єктивних складових потенціалу підприємства відносяться:

Науково-технічним потенціалом є узагальнююча характеристика рівня науково-технічного забезпечення виробництва (науки, техніки, технології, інженерної справи, виробничого досвіду, можливостей та ресурсів, зокрема науково-технічних кадрів, що є в розпорядженні підприємства задля рішення науково-технічних проблем).

Управлінським потенціалом є навички та здібності керівників усіх рівнів управління з формування, організації та створення належних умов задля діяльності та розвитку соціально-економічної системи підприємства. У загальному виді він є інтеграцією функціонально-структурних, а також нематеріальних елементів.

Потенціалом організаційної структури управління є загально корпоративний, управлінський (формальний та неформальний) механізм діяльності підприємства, який втілює в собі рівень організації функціональних елементів системи та характер взаємозв'язків між ними.

Маркетингово-логістичним потенціалом є здатність підприємства системно та планомірно направляти усі свої функції (визначення потреб і попиту, організація виробництва, логістичні зв'язки, продаж і післяпродажне обслуговування) на задоволення потреб споживачів та й використання потенційних ринків збуту. У структурі маркетингового потенціалу можна виділяти логістичний потенціал, який визначається максимальною продуктивністю (чи функціональною спроможністю) системно інтегрованих підрозділів, що охоплюють усі види діяльності щодо пересування в просторі та руху в часі: персоналу – перевезення співробітників, розміщення їх у службових приміщеннях; пересуванню згідно з часовим графіком роботи матеріалів і готових виробів – транспортування, складування, збереження, сортування й перерозподіл; інформаційних та енергетичних потоків – передавання, обробка, збереження і трансформація.

Приділять увагу в структурі потенціалу підприємства важливо: кадровому (трудовому), інфраструктурному та інформаційному потенціалам, їх важко однозначно віднести до суб'єктних, або до об'єктних складових.

Кадровим (трудовим) потенціалом є персоніфікована робоча сила, що розглядається в системі своїх якісних характеристик. Таке поняття дає змогу: оцінити рівень використання потенційних можливостей як окремо взятого працівника; сукупності працівників, у цілому, що є необхідним для активізації людського фактора, а також забезпечити якісну (структурну) збалансованість у розвитку уречевленого та особистого факторів виробництва.

Інфраструктурним потенціалом є збалансовані з вимогами виробництва спроможності цехів, господарств і служб забезпечити достатні умови для діяльності основних підрозділів підприємства, а також задоволення соціальних потреб його персоналу.

Інформаційним потенціалом є єдність організаційно-технічних та інформаційних можливостей, що забезпечують підготовку, а також прийняття управлінських рішень та впливають на характер (специфіку) виробництва задля збирання, зберігання (нагромадження), обробку та поширення інформаційних ресурсів. У складі інформаційного потенціалу окремо виділяють інформаційно-обчислювальний потенціал, до якого належить комплекс технічних, програмно-математичних, організаційно-економічних засобів, а також спеціальних кадрів, він призначений для автоматизації процесу виконання завдань управління підприємством у різноманітних галузях людської діяльності.

Основною умовою підвищення ефективності використання та розвитку потенціалу є комплексний підхід, оскільки лише одночасне оптимальне застосування всіх видів ресурсів і можливостей всіх задіяних видів потенціалу дасть підприємству максимальний ефект.

Потенціал підприємства в залежності від напряму діяльності підприємства має свої особливості, які необхідно враховувати задля отримання позитивних результатів діяльності. Тому процес формування потенціалу підприємства може бути представлений у стратегічному та тактичному аспектах, які зображають всі площини та вектори його розвитку. Так, перспективний план розвитку підприємства з птаховиробництва, а отже і його потенціалу, передбачає збільшення виробництва яєць за рахунок збільшення

птахомісць та проведення робіт по зростанню продуктивності птиці. Для цього підприємство може постійно проводити реконструкцію виробничих приміщень з метою заміни старого обладнання на більш нове та сучасне.

Проте, на потенціал такого підприємства впливають й інші достатньо вагомі чинники. Наприклад, грип птиці може стати серйозним ударом по епізоотичній та епідеміологічній стабільності не тільки підприємства, а й регіону та завдати значних економічних збитків, у тому числі втрат експортного потенціалу продукції птахівництва України.

Для того, щоб зменшити зазначені ризики проводяться ветеринарно-санітарні заходи згідно з:

- планом протиепізоотичних заходів, що охоплюють: план проведення діагностичних досліджень з профілактики хвороби птиці; план проведення щеплень; план проведення ветеринарно-санітарних обробок (дезінфекції, дезінсекції, дератизації);
- схемами вакцинації та технологічної карти вирощування курчат бройлерів;
- моніторинговими дослідженнями державних установ.

1.2. Сучасний стан птахівництва в Україні та світі

Вивченню економіко-організаційних питань з функціонування та розвитку потенціалу підприємств аграрного ринку присвячені роботи В.Г. Андрійчука, В.Н. Нелепа [12], Ю.Д. Білика, Мельника, О.М. Онищенко, Б.Й. Савчука, П.Т. Саблука, та ін. Однак на сьогодні певні теоретичні та науково-практичні проблеми формування організаційно-економічних аспектів підвищення ефективності потенціалу підприємств з виробництва та перероблення продуктів птахівництва залишаються недостатньо розробленими.

Т.Л. Мостенська розглядає механізм реалізації економічної політики держави, який за допомогою використання державних важелів регулювання спрямовує дію ринкових законів необхідному для держави напрямі.

Організаційний механізм, за визначенням Ф. В. Зінов'єва, є сукупністю організаційно-технологічних засобів ведення господарства, які спираються на його потенціал із використанням ринкових принципів господарювання (самостійність, договірні відносини, комерційний інтерес, правове обслуговування діяльності тощо). Таким чином, організаційний механізм розуміється як система заходів по організації та координації діяльності суб'єктів ринку та встановлення між ними інтеграційних зв'язків [33, с. 60-65].

Економічний механізм включає елементи державного впливу на результативність функціонування господарюючих суб'єктів ринку, основними з яких є: ціноутворення, фінансово-кредитний механізм, податковий механізм, страхування сільськогосподарських ризиків, інвестиційне забезпечення, забезпеченості прозорості ринку, захист конкурентного середовища.

На сьогодні сільське господарство займає чи не чільне місце в економіці нашої країни. Із сировини, яка виробляється в аграрному секторі економіки різних форм власності, на сьогодні виробляється понад 80% фонду народного споживання. Так, з 2015 року птахівництво України залишається в авангарді тваринницької галузі. Важливим є розвиток птахівництва в приватному секторі. Все більше населення займається розведенням і вирощуванням різних видів м'ясної птиці та забезпечуючи себе яєчною продукцією.

Батьківські стада яєчних і м'ясних і м'ясних курей формуються із завезеного із-за кордону добового молодняку батьківських і материнських форм. Отримання фінальних гібридів вже у господарствах України дає можливість у повній мірі забезпечити населення добовим молодняком птиці. Але в Україні відсутні батьківські стада для отримання мідвидових гібридів – мулардів.

М'ясо куряче реалізується підприємствам харчової промисловості, які використовуються його, як сировину з метою його промислового перероблювання в харчові продукти або напівфабрикати.

У 2020 році птахівнича галузь спрацювала добре – зросла чисельність поголів'я птиці та її продуктивність, збільшилося виробництво яєць і м'яса у птахогосподарствах, продано більше молодняку населенню.

У сільськогосподарських підприємствах виробництво яєць зросло до 8,5 млрд. (на 11,1% більше, ніж у 2018 році).

Поголів'я птиці на 01.01.2020 р. зросло до 87,5 млн. гол. (+7,4 млн. гол. до 01.01.2019р.), у тому числі збільшилась чисельність курей-несучок у промислових стадах.

Інкубаційно-птахівничі підприємства і птахофабрики продали населенню більше 53 млн. гол. молодняку різних видів птиці, що більше на 4,5 млн. гол., ніж у 2018 р.

Збільшення виробництва пташиного м'яса відбулося за рахунок вирощування курчат-бройлерів, частка яких у загальному балансі складає близько 90%.

Птахівнича галузь стабільно і в короткі терміни забезпечує населення дієтичними висококалорійними продуктами - м'ясом і яйцями. Значна частина цієї продукції іде на експорт. Це пояснюється низькою собівартістю продукції, конверсією корму 1 до 2,8 кг, швидкою окупністю капіталовкладень. Така тенденція спостерігається у всьому світі. Щорічні темпи приросту виробництва м'яса у світі становлять у середньому 4 - 6%, виробництва яєць - 1,5 - 2%. Крім того, зростаючий попит населення на продукцію птахівництва пояснюється відносною дешевизною, дієтичністю, повноцінністю за протеїно-амінокислотним складом і водночас доступністю для широких верств населення. У всьому світі м'ясо птиці було і поки що залишається важливою, або навіть основною, складовою раціону харчування людини, оскільки лише у ньому у збалансованому відношенні містяться незамінні жирні поліненасичені кислоти, які мають велике значення для здоров'я людини. Усі ці аргументи

переконлива демонструють в останні роки стабільний ріст виробництва м'яса і яєць птиці не лише в нашій країні, а й у всьому світі.

За прогнозами ФАО виробництво м'яса птиці могло б зрости вище 95 млн. т. на рік до 2027 року, але це не може статися в зв'язку з воєнними діями.

В птахівництві витрати на корми є основною витратною статтею в загальних витратах.

В Україні, з її великою територією, все ж не спостерігається високої територіальної концентрації поголів'я птиці причому різних видів. Але птахофабрики і господарства намагалися технічно переоснаститися, застосовувати сучасні індустріальні методи утримання птиці, інноваційні досягнення, які сприяють конкурентоспроможності продукції, зростанню продуктивності праці в галузі, відповідати світовим стандартам. Світова практика доводить, що країни, в яких широко застосовують інноваційні досягнення, знаходяться в авангарді розвитку. Окрім інвестицій, технічного переоснащення й розширення виробничих потужностей птахівничих підприємств, виробництва власних кормів, Важливим фактором залишається використання перспективного генофонду птиці всіх видів, сучасний менеджмент і державна підтримка.

Хоча забарвлення шкаралупи яєць не впливає на їх якість, та все ж у різних країнах населення надає перевагу або білим, або коричнево-забарвленим яйцям. На птахофабриках Бельгії виробництво коричневих яєць становить 72%, в Англії — 87, в Італії — 90, у Франції — майже 99%. Населення розводить не лише кроси а й породи курей, які маючи нижчу продуктивність, виграють своєю естетичністю і відкладають яйця з забарвленням шкаралупи від білого до чорного. Так порода Араукана несе яйця синього або зеленого кольору. Але це як мода, періодично міняється. У порівнянні з білими, коричневі кроси виробляють яєчної маси більше, але, коли вироблене яйце з коричневою шкаралупою, його ціна вища, ніж ціна яйця з білою шкаралупою, це, насамперед, пов'язано з вищими витратами кормів на 1 кг яйцемаси у коричневих кросів. Проте є різні особливості в смаках різних країн, у

розвинених країнах (США, Німеччина, Японія, Голландія) традиційно споживають яйця з білою шкаралупою [6].

У довоєнні роки птахівництво України по виробництву яєць і м'яса птиці практично вийшло на рівні, що забезпечують науково обґрунтовані норми споживання їх населенням. Але нарощування обсягів виробництва лише харчових яєць та м'яса бройлерів відбувалося у спеціалізованих господарствах, які використовують імпортований племінний матеріал і, переважно, техніку, премікси до кормів та ветпрепарати з-за кордону.

В Україні кількість виробленого м'яса птиці різних видів повністю забезпечує фізіологічні норми людей, а для деяких категорій населення пташине м'ясо є основним видом тваринного білка. До війни значна частина виробленого м'яса і яєць відправлялася на експорт в країни африканського континенту та Європи.

1.3. Методологія оцінки потенціалу підприємства

Рівень реалізації потенційних та поточних можливостей безпосередньо впливає на досягнення цілей (оперативних, тактичних і стратегічних) діяльності підприємства, тому виникає об'єктивна необхідність у його аналізі, визначенні його якості, отже оцінці потенціалу підприємства. При цьому, основною характеристикою потенціалу в процесі оцінювання повинна бути його цінність для досягнення зазначених цілей. Потенціал підприємства важливо характеризувати не одним, а сукупністю показників, крім того, залежно від природи самого показника, застосовувати або вартісну оцінку, або натуральну, або зовсім іншу евристичну. Методологічною базою їх визначення є співвідношення результату з кількістю ресурсу, що використаний для його досягнення. Крім того чинники рівня використання елементів потенціалу мають уможливити порівняльне оцінювання як

ефективності використання різноманітних елементів потенціалу й одного підприємства, й різноманітних виробничих систем. Найбільш універсальною і методичною обґрунтованою вважається концепція вартісної оцінки, оскільки враховує всі необхідні вимоги до потенціалу як об'єкту оцінювання. Вихідною передумовою вартісної оцінки є те, що підприємство може бути джерелом доходу й об'єктом ринкової угоди, якщо його розглядати як об'єкт, який характеризується певним рівнем потенціалу.

Оцінювання вартості потенціалу підприємства є упорядкованим, цілеспрямованим процесом визначення, в грошовому виразі, вартості об'єкта з урахуванням потенційного та реального доходу, що має місце в певний термін за умов певного ринку.

В оцінюванні потенціалу підприємства зацікавлені: держава, акціонери, кредитори, інвестори, управлінці, страхові фірми, постачальники, які хочуть реалізувати свої економічні інтереси і визначають основні цілі оцінювання, а саме:

- покращення ефективності поточного управління підприємством чи фірмою;
- формулювання вартості цінних паперів при купівлі-продажу акцій підприємства на фондовому ринку;
- формулювання вартості підприємства при його купівлі-продажу цілком або частинами;
- реструктуризація підприємства;
- опрацювання плану розвитку;
- формулювання кредитоспроможності підприємства і вартості застави за кредитування;
- укладання страхової угоди, в процесі чого виникає необхідність визначення вартості активів;
- встановлення основи оподаткування;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень (зокрема зменшення

впливу інфляційних процесів);

- реалізацію інвестиційного проекту розвитку бізнесу.

Існування різних цілей оцінювання посилює вимоги до обґрунтованості та ймовірності розміру вартості, що повинна правильно виражати сферу вживання результатів оцінювання. Вибір розміру вартості, що найбільшою мірою буде відповідати цінності об'єкта залежить від конкретних інтересів покупця. Найчастіше зустрічаються види вартості, що класифіковані за наступними ознаками:

- за цілями оцінки: споживча вартість; інвестиційна вартість; спеціальна вартість; страхова вартість; застосована вартість; оподаткована вартість; утилізаційна вартість;

- за ступенем ринковості: ринкова вартість; неринкова вартість, до якої належать такі види: вартість у використанні, споживча вартість, вартість заміщення, вартість відтворення, залишкова вартість заміщення (відтворення), вартість у використанні, споживча вартість, вартість ліквідації, інвестиційна вартість, спеціальна вартість, ліквідаційна вартість та ін.;

- за характером аналога: вартість відтворення; вартість заміщення;

- за принципами бухгалтерського обліку: балансова вартість; залишкова вартість; справедлива вартість;

- залежно від перспектив розвитку підприємства: вартість діючого підприємства; ліквідаційна вартість.

Таким чином, необхідність оцінки потенціалу підприємства завжди зв'язана з цілями і задачами підприємства, що можуть мати місце при таких або інших обставинах розвитку ринку, конкуренції, факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Розглянемо моделі, які оцінюють потенціал з точки зору можливості банкрутства підприємства.

Модель Таффлера: можливості банкрутства розраховується за формулою:

$$0,53X_1+0,13X_2+0,18X_3+0,16X_4 \quad (1.4)$$

де X_1 – співвідношення прибутку від реалізації і суми короткострокових зобов'язань підприємства;

X_2 – співвідношення оборотних активів та суми всіх зобов'язань;

X_3 – співвідношення короткострокових зобов'язань та суми всіх активів;

X_4 – співвідношення суми продаж до суми всіх активів [31].

Рівень загрози банкрутства підприємства в моделі Таффлера визначається коефіцієнтом, який якщо менше за 0.3, то існує загроза банкрутства.

Модель Ліса: можливості банкрутства визначаються за формулою:

$$0,63 X_1+0,092 X_2+0,057 X_3+0,001X_4 \quad (1.5)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення прибутку від реалізації до всіх активів;

X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позичкового капіталу.

Мінімальне значення $Z < 0,037$ [31].

Масштаби кризового стану підприємства визначаються на основі проведеної диференціального чи інтегрального аналізу ймовірності банкрутства задля вибору відповідного фінансового механізму захисту від нього.

Графоаналітична модель потенціалу важлива задля проведення діагностики перспектив підприємства. Діагностику потенціалу підприємства можна проводити методом порівняльної узагальненої рейтингової оцінки за допомогою системи показників за функціональними блоками.

1) “Виробництво, розподіл та збут продукції” – треба проаналізувати:

- структуру, обсяг, а також темпи виробництва;
- виробничі фонди;
- наявне обладнання та рівень його використання;
- місцезнаходження виробництва, а отже й наявність інфраструктури;
- екологічність виробництва;
- стан продаж.

2) “Організаційна структура та менеджмент” – аналізується:

- організація і система управління підприємством;
- кількісний і якісний склад працівників;
- рівень управління;
- корпоративна культура.

3) “Маркетинг” – аналізується:

- ринок, товар та каналів збуту;
- нововведення;
- комунікаційні зв’язки, інформації та реклами;
- маркетингові плани та програми.

4) “Фінанси” – аналізує фінансовий стан підприємства за допомогою коефіцієнтів рентабельності, ефективності, ділової активності, ринкової стійкості, ліквідності тощо.

Перелік показників повинний задовольняти наступні вимоги: повніше охоплення всіх боків виробничо-господарської, фінансової та інших видів функціонування підприємства; простота збирання показників; брак дублювання показників.

За основу розрахунку кінцевого рейтингового оцінювання береться порівняння підприємств за кожним показником з чотирьох перерахованих функціональних блоків з умовним еталонним підприємством чи з реальним підприємством, яке має найбільші результати на ринку.

Приведемо алгоритм графоаналітичного методу оцінювання потенціалу підприємства “Квадрат потенціалу”:

1. Вихідні дані приведені у виді матриці (a_{ij}), а саме таблиці, в рядках яких записані номери показників ($i = 1, 2, 3, \dots, n$), а в стовпцях – назви підприємств, потенціал яких аналізують ($j = 1, 2, 3, \dots, m$).

2. Для певного показника треба знаходити його найліпше значення із урахуванням коефіцієнта чутливості та проводять ранжирування підприємств і визначають відповідне місце.

3. Для певного підприємства знаходять загальну суму місць (P_j)

отриманих у процесі ранжирування за формулою:

$$P_j = \sum_{i=1}^n a_{ij} \quad (1.6)$$

4. Трансформуємо отриману в ході ранжирування суму місць (P_j) до довжини вектора, що створює «квадрат потенціалу» підприємства. Квадрат потенціалу підприємства має 4и зони відповідно до розділів (k), що застосовані у розглянутій системі показників, та чотири вектори (B), за якими вони будуються.

Довжину вектора, що створює квадрат потенціалу підприємства (B_k , де $k = 1, 2, 3, 4$), розраховуємо за допомогою формули:

$$B_k = 100 - (P_j - n) \frac{100}{n(m-1)} \quad (1.7)$$

1. Визначаючи довжину всіх векторів, накреслюють «квадрат потенціалу» підприємства і роблять відповідні висновки.

Аналіз за графоаналітичним методом «Квадрат потенціалу» має декілька специфічних теоретичних аспектів, що треба враховувати при його використанні.

- За типами «квадрат потенціалу» може бути двох напрямів. Перший (ідеальний або майже ідеальний) тип має правильну форму квадрата (вектори, які продукують його, є однаковими або наближаються до цього). Такого типу підприємство буде мати збалансований потенціал, це є запорукою успіху його функціонування. Другий тип має спотворену форму квадрата з різних причин: чи один вектор розвинутий більше за ін. («хворобливий» вектор), чи усі вектори можуть бути розвинуті по-різному (дисгармонія векторів). Якщо «квадрат потенціалу» підприємства наближується до другого типу, то підприємницький потенціал потребує негайних змін у напрямку збільшення збалансованості його елементів.

-Потенціали підприємств класифікують за розміром на: великі, середні та

малі. Великий потенціал у підприємств, коли довжина векторів перебуває в межах 70-100; середній – у межах 30-70; малий – до 30 умовних одиниць.

-Зовнішній контур квадрата показує здатність підприємства у досягненні оптимальних параметрів потенціалу.

-Другий (“Організаційна структура та менеджмент”) та третій (“Маркетинг”) вектори квадрата потенціалу показують наявність передумов подальшого розвитку потенціалу підприємства.

-Четвертий вектор (“Фінанси”) – є результативним і характеризує взагалі успішність функціонування підприємства.

Цей метод дає можливість системно встановити якісні та кількісні зв’язки між певними окремими елементами потенціалу, рівень його розвитку та конкурентоспроможності та на основі цього обґрунтувати та своєчасно реалізувати управлінські рішення її щодо підвищення ефективності функціонування підприємства.

Для оцінки потенціалу підприємства важливим є визначення собівартості, прибутку.

Відзначимо, що собівартістю є грошовий вираз всіх поточних затрат підприємства на виробництво і реалізацію одиниці продукції. Її розраховують як відношення затрат підприємства на виробництва певного виду продукції відносно обсягу виробленої продукції.

Як економічна категорія собівартість об’єднує всі витрати підприємства в грошовій формі, відшкодування яких необхідне задля здійснення процесу простого відтворення. Вона враховує, те у що обходиться певному виробнику виробництво та збут продукції.

В залежності від характеру затрат, що враховуються у собівартості продукції, в практичному функціонуванні підприємств розрізняють виробничу і повну (комерційну) собівартість. До виробничої собівартості відносяться витрати, які пов’язані з виробництвом та внутрішньогосподарським переміщенням продукції до місця зберігання. При цьому, певний виробник має

певні витрати по збуту продукції. Собівартість, що визначається з урахуванням витрат по її збуту, називають повною, або комерційною.

Собівартість одиниці продукції знижується з поліпшенням продуктивності праці, із зниженням трудомісткості продукції, та підвищенням продуктивності птиці, а також впровадженням досягнень науково-технічного прогресу. Із модернізацією організації виробничих процесів, із зниженням матеріаломісткості продукції і т.д.

Прибуток є різницею між виручкою (доходом) від реалізації продукції та її повною собівартістю. Це загальна сума прибутку, яка розраховується по всьому обсягу реалізованої продукції. Прибуток в розрахунку на одиницю продукції визначають відношенням загальної продукції чи як різницю між ціною реалізації одиниці продукції і повною її собівартістю.

Птахівництво порівняно з іншими галузями тваринництва відзначається скоростиглістю, високими коефіцієнтами відтворення поголів'я і використання кормового протеїну, нижчою енергоємністю, більш високим рівнем механізації і автоматизації виробничих процесів, а також можливим поліпшенням якісного складу продукції необхідними вітамінами [32].

Яйця, м'ясо молодняку і дорослої птиці курей, гусей, качок, індиків, а також наступні продукти переробки, як меланж, яєчний порошок, паштет із печінки, супові набори, субпродукти, консерви — це неповний перелік продукції, яку дає птахівництво.

Економічну ефективність галузі птахівництва визначає ряд окремих особливостей:

- 1) Продукція виробляється і реалізується рівномірно протягом року;
- 2) Незалежно від економічної ситуації в країні попит на продукти птахівництва досить стійкий, оскільки вони належать до категорії першої необхідності;
- 3) М'ясо птиці та яйце надходять безпосередньо у продаж, та на переробку, тобто присутній ринок як прямого, так і опосередкованого попиту;

4) В даній галузі меншою мірою проявляється залежність чисельності поголів'я від кількості та якості земельних угідь, птахівництво більш гнучке і пристосоване до зміни масштабів виробництва порівняно з іншими галузями тваринництва.

Розглядають ефективність птахівництва із таких позицій: ефективність функціонування галузі; ефективність діяльності птахопідприємства; ефективність продукції птахівництва [35].

Під економічною ефективністю у птахівництві розуміють отримання від однієї голови птиці максимального виходу продукції за найменших витрат праці і засобів на виробництво одиниці продукції. Проте для ефективного функціонування певної галузі треба не тільки збільшувати обсяг виробництва продукції, а й системно підвищувати продуктивність праці та знижувати витрати на виробництво одиниці продукції.

Для оцінки економічної ефективності виробництва використовують натуральні та вартісні чинники. Натуральні чинники є вихідними для вимірювання економічної ефективності птахівництва. Такий чинник, «як продуктивність птиці, повною мірою характеризує ступінь ефекту, отриманого в процесі виробництва, але відображає лише один бік досягнутої ефективності, тобто технологічної. Для економічної ефективності необхідно знати вартісні показники, які відображають ресурси, затрачені для досягнення відповідного рівня продуктивності птиці» [25].

Для визначення економічної ефективності виробництва необхідно насамперед отриманий результат (ефект) порівняти з виробничими витратами або ресурсами, які його створили. В процесі виробництва використовуються засоби виробництва, робоча сила, а функціонування цих ресурсів пов'язане з виробничими витратами. Тобто для розрахунку економічної ефективності виробництва, в цілому, по підприємству важливо використовувати таку систему чинників:

- вартість валової продукції на 1го середньорічного працівника чи на 1 людину-годину; на 1 грн. основних виробничих фондів; на 1 грн. виробничих витрат; на 1 ц к. од.;

- обсяг валового чистого доходу та прибутку на 1го середньорічного працівника чи на 1 людину годину; на 1 грн. основних виробничих фондів; на 1 грн., виробничих витрат; на 1 ц к. од;

- рівень рентабельності та норма прибутку.

Приведені показники характеризують ефективність вживання витрат, кормів та рентабельність виробництва.

Економічну ефективність виробництва одного виду продукції птахівництва визначають за допомогою наступних чинників [37]:

- 1) продуктивність птиці, а саме: річна несучість однієї курки несучки і середньодобовий приріст молодняку на вирощування;

- 2) витрати праці на одиницю продукції: на 1000 шт. яєць або на 1 ц приросту;

- 3) собівартість 1000 шт. яєць або 1 ц приросту;

- 4) рівень рентабельності виробництва;

- 5) прибуток на одиницю продукції;

- 6) прибуток на 1000 гол. птиці.

Важливим показником економічної ефективності виробництва яєць та м'яса птиці є продуктивність птиці. Для курей-несучок продуктивність характеризується річною несучістю 1 курки-несучки. Вона визначається шляхом ділення валового збору яєць на поголів'я курей, і таким чином отримується середньорічна несучість однієї голови.

Продуктивність птиці виступає одним з головних чинників ефективності, тому що рівень продуктивності і впливає майже на всі інші чинники: із зростанням продуктивності зменшуються витрати кормів на 1000 шт. яєць, затрати праці, собівартість 1000 шт. яєць а із зниженням продуктивності ці чинники збільшуються. Продуктивність 1 курки-несучки в свою чергу залежить від цілого ряду факторів: породний склад, стан здоров'я птиці, строки

використання курей-несучок та вікова структура стада, якість кормів, годівлі та поїння, умови утримання, догляд тощо.

Продуктивність молодняку птиці на вирощуванні виражається у середньодобових приростах 1 гол (г) і визначається діленням загальної кількості приросту за рік на поголів'я молодняку і на кількість днів у році.

Вагоме значення має й продуктивність курей-несучок або яєчна продуктивність птиці і залежить від ряду факторів.

Особливості селекції в межах батьківських і материнських ліній та комбінаторика кросів у сучасній літературі не публікуються і є інтелектуальною власністю фірм або окремих селекціонерів. Ця обставина є негативною особливістю сучасного птахівництва і загальмує в близькому майбутньому прогрес наукових досліджень, оскільки лише узагальнення результатів експериментів, проведених в усіх розвинених країнах світу, дає можливість формулювати нові ідеї та розробляти стратегічні напрями селекційно-генетичних прийомів на основі нових теорій і накопичених знань. У зв'язку з цим доцільне висвітлення особливостей селекції яєчних курей в батьківському стаді, оскільки генетичний рівень його продуктивності істотно впливає на специфіку селекції материнських і батьківських ліній при формуванні кінцевих кросів [6].

На яєчну продуктивність курей мають вплив такі паратипові фактори, як спосіб утримання, температура, вологість, тривалість світлового дня, повноцінність годівлі, напування, ветеринарний захист тощо та генетичний потенціал. Кожен фактор впливає окремо і визначає певні наслідки. Для виявлення впливу певних факторів проводиться одно-, дво- і три факторні аналізи на основі статистичних даних несучості за рік (кількість яєць за 365 днів, починаючи з моменту відкладання першого яйця або за перші 500 днів життя). Виділяють наступні основні фактори, що впливають на продуктивність, і за ступенем впливу розмістили їх в такій послідовності:

- тривалість яйцекладки;
- інтенсивність яйцекладки;

- зимова пауза;
- інстинкт насиджування;
- вік при досягненні статевої зрілості.

Яєчна продуктивність - найважливіша корисна ознака. Вона характеризується кількістю і якістю одержуваної від птахів яєць, хімічним складом їх жовтка та білка. Двокілограмові несучки кращих кросів яєчних курей за рік зносять по 300 і більш яєць загальною масою близько 20 кг, затративши 2 кг корму на 1 кг яйцемаси.

Кури яєчного напрямку продуктивності характеризуються невисокою живою масою (до 2,5 кг), легким кістяком, щільним оперенням, прямостоячим листовидним гребенем, добре розвиненими сережками. Інтенсивність і рівень яйцenessності птиці досить пов'язані з процесом утворення яйця і головним чином з тривалістю формування шкаралупи.

Яєчна продуктивність курей генетично обумовлена. В більшості вона також залежить від фізіологічного стану, інтенсивності обміну речовин, які, в свою чергу, в значній мірі обумовлені спадковими факторами і піддаються впливу багаточислених факторів зовнішнього середовища.

Яєчна продуктивність курей, як правило, вище в перший рік яйцекладки, ніж в подальші. Яєчна продуктивність на другий рік яйцекладки складає близько 80%.

При вибравовці курей необхідно звертати увагу на линьку, адже це дуже важливий критерій при оцінці курей-несучок. Більшість курей під час линьки зупиняють свою яйцекладку.

Яєчну продуктивність птиці оцінюють показниками несучості:

- темп підвищення несучості;
- вік статевої зрілості;
- вік досягнення піку;
- темп зниження;
- висота піку;
- вирівняність.

Несучість обумовлена спадковими якостями, фізіологічним станом птиці, інтенсивністю обміну речовин в її організмі, а також факторами зовнішнього середовища, одним з яких являється повноцінна і збалансована годівля.

Несучість курей різних порід та кросів досить різна, а в межах однієї породи у різних несучок можуть бути значні коливання. Несучість курей-несучок залежить від фізіологічної скоростиглості і визначається віком курки на початок яйцекладки.

Вік статевої зрілості несучки визначається днем знесення нею першого яйця.

Середня фізіологічна скоростиглість у яєчних курей настає у 120 – 150-денному віці.

На несучість курей та якість яєць впливає передусім спосіб утримання птиці в пташниках: вигульний, безвигульний, на підлозі з твердим покриттям, на глибокій підстилці, у клітках. Водночас великою мірою продуктивність їх залежить від повноцінності годівлі.

Вплив багатьох факторів мікроклімату птахівничих приміщень на організм птиці проявляється в глибоких змінах фізіологічних процесів: кровообігу, дихання, терморегуляції, газообміну та обміну речовин, що впливає на резистентність організму і на продуктивність птиці.

В холодний період року оптимальна температура в приміщенні для курей-несучок становить від +12 до +19 °С при відносній вологості повітря 60 – 70 %, а в теплу пору року — від +18 до +24 °С при відносній вологості 50 – 70%. При пониженні температури повітря збільшується поїдання корму, а при від'ємній температурі знижується продуктивність і резистентність курей, погіршуються технологічні умови їх утримання. При підвищенні температури повітря до 33 - 35°C різко збільшується споживання води (до 200%), знижується споживання корму (на 20 - 30%) і яйценосність курей на 7,5 - 15%.

Вологість повітря та підстилкового матеріалу має суттєвий вплив на ріст і розвиток птахів, на їх продуктивність, викликає корозію конструкцій,

обладнання скорочуючи термін їх використання. Вивчення впливу вологості показало, що оптимальною вологістю повітря являється 60 - 70% [30].

Прямі витрати праці розраховуються відношенням загальної кількості відпрацьованих люд.-год. на виробництві певного виду продукції на кількість отриманої продукції. Рівень витрат праці також залежить від ряду факторів і знижується з збільшенням продуктивності птиці, з підвищенням рівня механізації і автоматизації тощо. Вимірюється цей чинник в людино.-год. на 1ю продукції (1000 шт., або 1 ц).

Витрати кормів на одиницю продукції розраховуються шляхом ділення загальної кількості витрачених кормів на певну групу птиці на кількість одержаної продукції від цієї птиці. Вимірюється в центнерах кормових одиниць на 1000 шт. яєць чи 1 ц приросту. Знижується із підвищенням продуктивності птиці. З покращенням якості кормів, при зменшенні витрат кормів тощо.

Наукові дослідження і практика передових птахофабрик свідчать, що при продуктивності курки-несучки 230-250 яєць за рік витрати кормів на 1000 шт. яєць становлять 1,7-2 ц корм., од., при несучості 180-200 яєць вони збільшуються на 30 %, а при показнику до 150 яєць – більш як удвічі.

При виробництві 1000 яєць затрати праці у птахівництві становлять 3,5-6 люд.-год., а 1 ц приросту живої маси птиці – 8-10 люд.-год., рівень рентабельності – 25-70 % [26].

На собівартість виробництва продукції птахівництва найбільше впливають такі статті витрат, як оплата праці і вартість кормів, які в структурі собівартості яєць становлять в середньому 69 %, а м'яса птиці – 65 %.

Прибуток на 1 гол. птиці визначається відношенням загальної суми прибутку від реалізації певного виду продукції на відповідне поголів'я птиці.

«Характеризуючи рентабельність виробництва окремих видів продукції недостатньо визначити величину прибутку - необхідно також порівняти її з виробничими витратами» [34]. Для цього використовують такий чинник, як рівень рентабельності, який визначають за формулами:

$$K=(\Pi:C)100, \quad (1.8)$$

$$\text{або} \quad K=[(B:C)-1]-100, \quad (1.9)$$

$$\text{або} \quad K=[(\Pi:C)-1]-100, \quad (1.10)$$

де K - рівень рентабельності, %

Π - прибуток, грн.

C - повна собівартість реалізованої продукції, грн.

B - виручка від реалізації продукції, грн.

Π - ціна реалізації 1 продукції, грн.

C - повна собівартість 1 реалізованої продукції, грн.

Ефективність виробничих витрат показує рівень рентабельності, і залежить від повної собівартості одиниці реалізованої продукції та цін реалізації продукції.

Для підвищення економічної ефективності спеціалізовані птахівницькі господарства повинні застосовувати елементи маркетингу та логістики у своїй діяльності на всіх стадіях виробництва, переробки і збуту продукції. Починати треба з вивчення ринку птахівницької продукції, на який поставлятиметься продукція конкретного підприємства. На основі цього можна визначитися в можливих обсягах виробництва продукції кожного виду і з'ясувати резерви зростання її обсягів. Важливим моментом є визначення каналів реалізації кожного виду продукції птахівництва. Більш ефективною є реалізація її підприємством через фірмові магазини, кіосках та на ринках. Можлива також реалізація через оптові торговельні організації. Потрібно наперед визначати рівень цін реалізації кожного виду продукції і за календарними періодами, а також можливий рівень прибутковості. І важливим є доставка продукції у визначений час, місце і з оптимальними витратами.

2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПП «КІРОВОГРАДПТАХОПРОМ»

2.1. Загальна характеристика ПП «Кіровоградптахопром»

Кіровоградська інкубаторна станція - Приватне підприємство (ПП) «Кіровоградптахопром» засноване в 1989 році. ПП «Кіровоградптахопром» входить в Асоціацію птахівничих підприємств "ПТАХОПРОМ УКРАЇНИ".

ПП «Кіровоградптахопром» відзначено як краще підприємство Кіровоградської області в номінації «Розведення свійської птиці клас 01.47».

Євдокимов Євген Валентинович - керівник ПП «Кіровоградптахопром».

Місцезнаходження підприємства: м. Кропивницький вул. Бобринецький шлях, буд. 206.

Відповідно до статуту Приватне підприємство є юридичною особою з дня його державної реєстрації.

ПП «Кіровоградптахопром» має цивільні права та обов'язки, здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, розробленого відповідно до Цивільного та Господарського кодексів України, інших нормативних актів та чинного законодавства України.

Майно ПП «Кіровоградптахопром» формується з джерел, не заборонених чинним законодавством України, складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображається в балансі підприємства.

Підприємство володіє, користується і розпоряджається своїм майном відповідно до цілей своєї діяльності.

За статутом основними видами діяльності на підприємстві є:

- вирощування і продаж оптом і в роздріб свійської птиці, а саме: добових і підрощених курчат; курячих товарних яєць та м'яса птиці (рис. 2.1 а, б);
- надання послуг з інкубації;

а)

б)

Рисунок 2.1. Продукція ПП «Кіровоградптахопром»

а) добові і підрощені курчата; б) курячі товарні яйця

- продаж відходів інкубації (меланж, шкарлупу); куриного навозу; комбікормів: старт, фініш, премікс, БВД; випойки і вакцини для щеплення; обладнання для вирощування курчат;

- проведення Ветеринарного та Інформаційного супроводу (виписують ветформи).

Підприємство вирощує добових і підрощених курчат Фокси-Чик, Мастер Грей, Редбро, Бройлер (КОББ, РОСС), Іспанка Голошия, Адлерська Срібляста, Домінант, Тетра, качок та індиків. Курчата щеплені згідно графіка вакцинації затвердженого Управлінням Держпродспоживслужби в Кіровоградському районі.

Виробничі потужності з вирощування птиці забезпечені спеціальним обладнанням для підлогового утримання курчат бройлерів, а також сучасними контролерами мікроклімату.

Організація процесу вирощування полягає в забезпеченні відповідних планових: споживання корму та води, температури, освітлення і тривалості світлового дня, вологості і складу повітря.

Підприємство використовує в основному вітчизняні джерела сировини. Основні види сировини, матеріалів та послуг, якими користується підприємство є комбікорми для птиці, електрична енергія, паливно-мастильні матеріали, вакцини та ветпрепарати, запасні частини, ремонтні, будівельні та інші матеріали. Перспективний план розвитку ПП «Кіровоградптахопром» передбачає збільшення виробництва яєць за рахунок збільшення птахомісць на рівні з проведенням роботи по зростанню продуктивності птиці. Для цього підприємство постійно проводить реконструкцію виробничих приміщень з метою заміни старого обладнання на більш нове та сучасне.

Наведемо один з етапів технології харчових яєць, оскільки одним з основних видів діяльності підприємства є вирощування курячих товарних яєць.

Яйце для людини є повноцінним та недорогим продуктом харчування, який повністю засвоюється організмом на 97-98 %.

Яєчна продуктивність визначається кількістю яєць та якістю яєць, знесених за якийсь період часу. Рівень яєчної продуктивності оцінюють за біологічний цикл яйцекладки – період від початку яйцекладки, досягнення найвищого рівня до її спаду або припинення. Рання несучість призводить до того, що кури починають нести занадто дрібні яйця, що негативно позначається на результатах інкубації та отримання здорового потомства.

Яйця збирають у спеціальну картону горбувату тару. Категорично забороняється збирати яйця брудними, мокрими руками, класти в кишені, фартухи і відра. Збирають окремо чисті та забруднені яйця.

Оскільки інтенсивність несучості протягом доби неоднакова (близько 40% яєць несучки зносять з 8 до 11 год.), то кратність збирання у ранішні години збільшена. У період інтенсивності яйцекладки за кліткової системи утримання несучок, збирають яйця не менше чотирьох разів на день.

Роздавання сухого корму підвищує запиленість повітря в пташниках, тому перед початком годівлі яйця збирають. Суворо слідкують за чистотою транспортерів, яйцезбірних столів тощо.

Яйця зберігають короткочасно (не більше 3-4-х діб) в яйцескладі. У цьому приміщенні температуру підтримують в межах 10-15°C і відносну вологість повітря - 75 %. Для контролю за цими параметрами в яйцескладі встановлюють контрольно-вимірювальні прилади (термометри і гігromетри).

Оцінка якості і сортування харчових яєць. Харчові яйця розподіляють на дієтичні і столові.

Дієтичні - це яйця, що надходять у продаж (споживачу) не пізніше як через 7 діб після знесення. За масою дієтичні яйця розподіляються на дві категорії. До першої категорії відносять яйця масою не менше 57 г, до другої – не менше 42 грамів.

Столові яйця теж ділять на дві категорії: перша – яйця масою не менше 47 грамів, друга – не менше 40 грамів. Крім зазначених категорій, серед дієтичних можна формувати категорію так звану — відбірну, в яку відбирають яйця дієтичні масою 58 і більше грамів.

Всі дієтичні яйця мають бути мічені (кожне яйце) відповідним штампом (Д1, х Д2 або ДО – відбірні), на них проштамповують дату знесення. Відповідно мітять тару: на ящиках ставлять штамп або наклеюють етикетку.

Крім цього, яйця, що не підпадають під зазначені категорії, масою менше 40 грамів, забруднені, з ушкодженою шкаралупою вважають нестандартними, їх направляють на промислову переробку.

Яйця, які не можуть бути віднесені до дрібних і нестандартних – з ознаками псування, з кров'яними, м'ясними включеннями, красюки, з кров'яними кільцями (засиджені), із стороннім запахом - відправляють на утилізацію.

Санітарна обробка яєць включає такі стадії як: замочування, миття, дезінфекції та обполіскування, це проводиться ручним способом або ж за допомогою спеціальних машин.

При ручній обробці яйця перекладають у ґратчасті металеві короба або відра. Затарені яйця обробляють у чотирисекційній ванні у певному порядку:

- замочування теплою водою до 30°C протягом 5 -10 хв.;
- обробка - 0,5% розчині кальцинованої соди або 2% розчині питної соди (температурним режимом $40\text{-}45^{\circ}\text{C}$) протягом 5 -10 хв.;
- дезінфекція - 0,5% розчином хлораміну або 2% розчином хлорного вапна проводиться протягом 5 - 10 хв.;
- обполіскування - чистою проточною водою;
- заміна мийних та дезінфекційних розчинів проводиться не рідше 2х разів у зміну.

Зберігання яєць. Під час зберігання яєць в них відбуваються необоротні процеси, які зменшують їх харчові цінності. Відбувається це внаслідок випаровування вологи з яйця, розрідження білка, збочення жовтка. Під час тривалого зберігання білок втрачає свої бактерицидні властивості, через пори шкаралупи в середину яйця проникає зовнішнє повітря, утворюється запах плісняви, затхлості та ін.

При зберіганні яйцепродукції створюють такі умови, які виключають занесення мікроорганізмів, гальмують зміни у складових яйця, запобігають усиханню яєць і утворенню в них CO_2 .

Згідно з ДСТУ, температура зберігання яєць не вище 20°C і не менше 0°C ; столові яйця – від 0 до 20°C і відносній вологості повітря – 80 - 85%. Якщо температуру знизити до $-2,5^{\circ}\text{C}$ яйця замерзають і цілісність їх порушується.

Ні в якому разі не можна допускати, навіть короткочасно, зберігання інкубаційних яєць при температурі 28°C , тому, що при такій температурі починаються перші стадії розвитку ембріона. Так триває близько 12 годин і далі ембріон гине. Такі яйця для інкубації не придатні.

Найбільш швидко ці процеси відбуваються при підвищеній температурі, тому при невеликих термінах зберігання (до 10 днів) яйця необхідно охолодити до 15°C , тоді вони можуть добре зберігатися до 30 діб. Рекомендується зберігати столові яйця при температурі 12°C і відносній вологості 70-75 %. Приміщення, де зберігають яйця, має бути добре вентильованим, щоб не допустити затхлості.

Знижувати температуру нижче 10°C не рекомендується. Для тривалого зберігання яєць розроблена технологія, яка включає миття яєць в спеціальних синтетичних мийних засобах (СМЗ), дезінфекцію, висушування гарячим повітрям і покриття спеціальним мінеральним мастилом. Спеціальне мастило не впливає на товарний вигляд і смакові якості і водночас зменшує втрату маси яйця в 4-5 разів. Зазначені операції підготовки яєць до тривалого зберігання виконують не пізніше ніж через 48 год. після знесення. Після цього підготовлені яйця розміщують в холодильних камерах.

Крім цього, яйця зберігають у спеціальному приміщенні з високим вмістом у повітрі озону, інертних газів тощо.

На діяльність підприємства значний вплив мають юридичні, економічні та політичні ризики, політика держави щодо подальшого розвитку сільськогосподарської галузі, розроблені економічні й соціальні програми,

фінансовий стан та купівельна спроможність споживачів продукції. основними постачальниками, що займають більше 10 % у загальному об'ємі постачання.

Істотними проблемами, що впливають на діяльність ПП «Кіровоградптахопром»: низька купівельна спроможність населення; низька реалізаційна ціна, а також висока собівартість продукції через незбалансованість цін на куповані товарно-матеріальної цінності, сировину, матеріали, роботи, послуги. Високі ціни на птахівниче обладнання, запасні частини та комплектуючі, акумулятори збільшують терміни ремонтів технологічного обладнання та техніки. Спостерігається різке зниження ступенів оновлення птахівничого обладнання. Проблеми у банківській, фінансовій, податковій та політичній сферах не дають змоги довгостроково, на перспективу планувати діяльність товариства.

Для фінансування господарської ПП «Кіровоградптахопром» та інвестицій у реконструкцію пташників підприємством можливе залучення короткострокових та довгострокових кредитів банків.

Стратегічна робота керівника та фахівців ПП «Кіровоградптахопром» ведеться по наступним напрямкам: 1) поліпшення якості виробленої продукції з метою зростання її реалізаційної ціни та отримання додаткової суми виручки. Зменшення частки нетоварної продукції. 2) зростання продуктивності праці та виробництва яєць на 1 курку-несучку. 3) Здешевлення собівартості вироблених яєць шляхом зниження прямих витрат, поліпшення якості кормів, закупки більш дешевої сировини.

Підприємство проводить оцінку біологічних активів в момент первісного визнання та за станом на кожну звітну дату за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на реалізацію, окрім випадків, коли справедливую вартість неможливо визначити з достатньою мірою достовірності.

ПП «Кіровоградптахопром» оцінює справедливую вартість біологічних, базуючись на наступних ключових показниках:

- Середня яйценісткість протягом життєвого циклу птиці.
- Середній продуктивний вік птиці.

- Прогнозована майбутня ціна продажу.
- Прогнозовані майбутні витрати з виробництва і витрати на реалізацію.
- Ставка дисконту.
- Рівень смертності.

У зв'язку з відсутністю активного ринку промислових курей-несучок в Україні, для визначення справедливої вартості біологічних активів підприємство використовує поточну вартість очікуваних від активів чистих грошових потоків із застосуванням ставки дисконтування на звітну дату.

ПП «Кіровоградптахопром» включає наступні елементи у вартість курей-несучок в процесі вирощування:

- " Вартість кормів.
- " Амортизація основних засобів, пов'язаних з процесом підрощування.
- " Заробітна плата персоналу, пов'язаного з процесом підрощування.
- " Інші витрати, пов'язані з процесом підрощування.

Гроші та їх еквіваленти – справедлива вартість еквівалентна балансовій вартості даного фінансового інструмента.

Торгова та інша дебіторська заборгованість, видана фінансова допомога - справедлива вартість наближена до балансової вартості, оскільки резерв сумнівних боргів є обґрунтованою оцінкою дисконту, що відображає вплив кредитного ризику.

Торгова та інша кредиторська заборгованість - справедлива вартість еквівалентна балансовій вартості торгової та іншої кредиторської заборгованості.

Ризик ліквідності - це ризик того, що ПП «Кіровоградптахопром» не зможе виконати свої фінансові зобов'язання в момент настання термінів їх погашення. Підхід підприємства до управління ліквідністю полягає в тому, щоб забезпечити, наскільки це можливо, постійну наявність у ПП «Кіровоградптахопром» достатньої ліквідності для виконання своїх зобов'язань у строк (як у звичайних умовах, так і в нестандартних ситуаціях), не

допускаючи виникнення неприйнятних збитків або ризику шкоди для репутації підприємства.

Метою ПП «Кіровоградптахопром» є підтримка рівноваги між постійним фінансуванням і гнучкістю у використанні коштів банківських кредитів і розрахунків з постачальниками.

Кредитний ризик - це ризик фінансового збитку для ПП «Кіровоградптахопром» в разі невиконання клієнтом або контрагентом своїх зобов'язань по фінансовому інструменту за відповідним договором. У звітному періоді фінансові активи підприємства, схильні до кредитного ризику, включаючи: грошові кошти і залишками на рахунках у банках, торгову та іншу дебіторську заборгованість (крім заборгованості, яка не є фінансовим активом).

Строки експлуатації груп основних засобів наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. - Основні засоби підприємства

№	Групи основних засобів	Строки експлуатації, років
1	Будівлі та споруди	10-50
2	Машини та устаткування	5-25
3	Устаткування для біологічних активів	5-30
4	Транспортні засоби	5-15
5	Інше обладнання	3-10

Незавершене будівництво не амортизується

Придбаний актив починає амортизуватись в наступний місяць, що слідує за датою, коли даний актив став доступним для використання, та повністю амортизовується, коли завершується строк корисного використання.

Ліквідаційна вартість і терміни корисного використання активів переглядаються і при необхідності коректуються на кожну балансову дату.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ПП «Кіровоградптахопром»

Грошовій оцінці в системі показників фінансових результатів підлягають різні боки виробничої збутової і фінансової діяльності підприємства, у звіті про фінансові результати діяльності підприємства узагальнені найважливіші показники.

Для виявлення шляхів розвитку потенціалу підприємства, проаналізуємо фінансово-економічний стан ПП «Кіровоградптахопром».

2.2.1. Аналіз активів та пасивів ПП «Кіровоградптахопром»

Важливим показником діяльності є стабільність фінансового стану підприємства, яка залежить від правильності та доцільності внесення фінансових ресурсів у активи, тобто для його оцінки потрібно проаналізувати перш за все склад, структуру майна й джерела його утворення, та причини їх зміни. При цьому, основними напрямками аналізу є вивчення за даними балансу ф. №1 (додатки А, Б) вартості всього майна підприємства (підсумок активу балансу - валюта балансу) і суми джерел утворення (підсумок пасиву балансу) цього майна за 3 роки звітного періоду (2019-2021рр.).

За даними таблиці 2.2 видно, що на кінець звітного періоду вартість майна порівняно з початком звітного періоду (2018 р.) вартість збільшилась на 178,5 тис. грн., це відбулося за рахунок збільшення оборотних активів порівняно з 2018 р. на 221 тис. грн.

**Таблиця 2.2 – Аналіз складу майна ПП «Кіровоградптахопром»
за 2019-2021рр., тис. грн.**

Показники	2019р.		2020р.		2021р.		Відхилення 2021р. від: 2020р	
	сума, т.грн.	питома вага, %	сума, т.грн.	питома вага, %	сума, т.грн.	питома вага, %	+/-, т.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Необоротні активи	494	44,1	467	51,7	451,5	34,8	-15,5	-3,3
2. Оборотні активи:	625,4	55,9	436,6	48,3	846,4	65,2	409,8	93,9

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1 запаси	306,3	27,4	242,5	26,8	717,9	55,3	475,4	196
2.2 дебіторська заборгованість	195,9	17,5	96,1	10,7	81,9	6,3	-14,2	-17,2
2.3 Гроші та їх еквіваленти	120	10,7	98	10,8	46,3	3,58	-7,22	-66,8
2.5 Інші оборотні активи	3,2	0,3	-	-	0,3	0,02	0,3	100
Баланс	1119,4	100	903,6	100	1297,9	100	394,3	43,6

У 2021 році порівняно з 2020 роком можна спостерігати погіршення структури оборотних коштів, оскільки збільшується частка виробничих запасів на 196% та зменшуються грошові кошти і їх еквівалентів на 66,8%. Якщо розглянути період 2019-2021 рр. можна сказати про нестабільну ситуацію, проте відносно 2021р. - зростання оборотних коштів показує зниження активності на ринку.

Частка необоротних активів зменшується, за період, що розглядається, тобто йде незначне погіршення матеріально-технічного устаткування підприємства.

У таблиці 2.3 наведено дані для аналізу джерел коштів, що вкладені в майно підприємства.

За таблицею 2.3 можна побачити, що на кінець 2021 року відбулося зменшення власного капіталу на 128,7 тис. грн. (23,1%) та на 84,3 тис. грн. (19,7%) порівняно з 2019 та 2020 роками відповідно, це відбулось за рахунок зростання нерозподіленого збитку.

Динаміку та структуру капіталу та зобов'язань ПП «Кіровоградптахопром» за останні три роки схематично можна зобразити рисунком 2.2.

Найбільшу питому вагу в складі власного капіталу займає додатковий капітал, який за три роки звітного періоду в середньому складав 91,3 %.

Зростання нерозподіленого збитку свідчить про неефективність господарської діяльності ПП «Кіровоградптахопром».

Таблиця 2.3 – Аналіз капіталу ПП «Кіровоградптахопром» за 2019-2021рр., тис. грн.

Показники	2019р.		2020р.		2021р.		Відхилення 2021р. від:			
	сума, т.грн.	питома вага, %	сума, т.грн.	питома вага, %	сума, т.грн.	питома вага, %	+/-, тис.грн.		%	
							2019р.	2020р.	2019р.	2020р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Власний капітал:	557,1	49,8	428,4	47,4	344,1	26,5	-128,7	-84,3	-23,1	-19,7
1.1 Зареєстрований (пайовий) капітал	44,8	4,0	44,8	4,9	44,8	3,4	-	-	-	
1.1 Додатковий капітал	1022,6	91,3	1022,6	113,2	1022,6	78,9	-	-	-	-
1.2 Резервний капітал	172	15,4	172	19	172	13,2	-	-	-	
1.2 Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	(682,3)	-60,9	(811)	-89,7	(895,3)	-69	-84,3	-84,3	-18,9	-10,4
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання	562,3	50,2	475,2	52,6	953,8	73,5	-86,8	478,6	-15,4	50,2
3.1 Короткострокові кредити банків	185,5	16,6	233	25,8	192	14,8	6,5	-41	3,5	-17,6
3.2 Поточна кредит. заборгованість за:										
- товари, роботи, послуги	120,8	10,8	-	-	13,6	1,1	-120,8	13,6	-100	100
- розр. з бюджетом	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Витрати майбутніх періодів	122	10,9	134	14,8	259,5	20	137,5	125,5	112,7	93,6
3.4 Інші поточні зобов'язання	134	11,9	108,2	12	488,7	37,6	354,7	380,5	264,7	351,7
Баланс	1119,4	100	903,6	100	1297,9	100	-215,8	394,3	-19,3	43,6

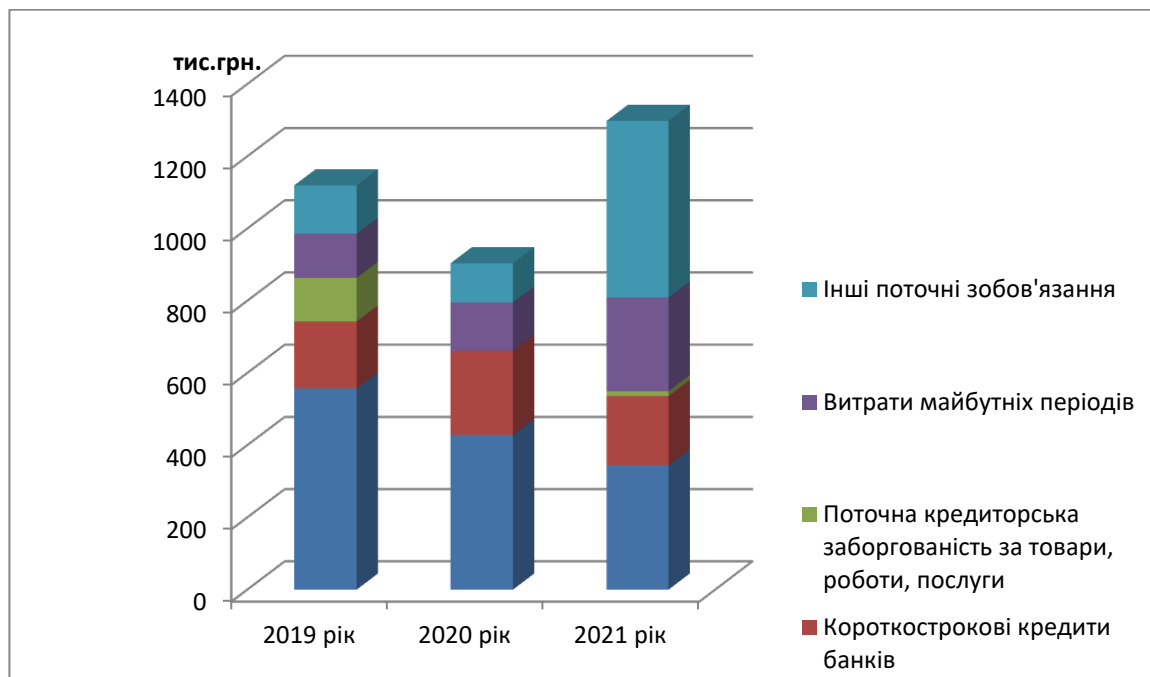

Рисунок 2.2 – Структура та динаміка власного капіталу та зобов'язань ПП «Кіровоградптахопром» за останні три роки.

Поточні зобов'язання коливаються, наприклад, у 2021 році порівняно з 2019 роком вони зменшились на 86,8 тис. грн. (15,4%), що є позитивними змінами, а от порівняно з 2020 роком збільшились на 478,6 тис. грн. (50,2%).

Такі зміни відбувались за рахунок коливань витрати майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання, що означає погіршенню платіжної дисципліни даного підприємства.

2.2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності ПП «Кіровоградптахопром»

Залежно від ступеня їх ліквідності всі активи підприємства (від здатності та швидкості перетворення в грошові кошти) можна умовно поділити на наступні групи:

1. Найбільш ліквідні активи (A_1) - це на поточному, валютному та інших рахунках, у касі суми грошових коштів підприємства, короткострокові фінансові вкладення (цінні папери), що можуть бути використані задля здійснення поточних розрахунків негайно.

2. Активи, які швидко реалізуються (A_2) (ті для перетворення яких у наявні кошти необхідний певний час), тобто: дебіторська заборгованість, платежі по якій передбачаються протягом 12 місяців після звітної дати, та ін. оборотні активи. Ліквідність таких активів різноманітна і залежить від суб'єктивних й об'єктивних факторів: кваліфікації фінансових робітників, умов надання кредитів покупцям, взаємовідносини підприємства з платниками та їх платоспроможності, умов надання кредитів покупцям тощо.

3. Повільно реалізуємі активи, що (A_3) (найменш ліквідні активи) - це запаси і затрати. Ліквідність такої групи залежить від своєчасності відвантаження продукції, швидкості платіжного документообігу в банку, швидкості та правильності оформлення банківських документів, від платоспроможності покупців, якості та попиту на продукцію, її конкурентоспроможності тощо.

4. Активи, які важко реалізуються (A_4), - призначені для використання у господарській діяльності на протязі тривалого періоду часу. В цю статтю включають статті розділу I активу балансу "Необоротні активи".

Пасиви балансу групуються залежно від ступеня зростання термінів погашення зобов'язань:

1. Зобов'язання найбільш строкові (P_1) це й кредиторська заборгованість, позики для робітників, а також ін. короткострокові пасиви.

2. Короткострокові пасиви (P_2) це й короткострокові позикові кредити банків, а також ін. позики, які, після звітної дати, підлягають погашенню протягом 12 місяців.

3. Довгострокові пасиви (P_3) це й довгострокові кредити банків, позикові кошти, а також інші довгострокові пасиви.

4. Постійні пасиви (П₄) це й власний капітал підприємства, тобто - статті розділу І пасиву балансу.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються умови:

$$A_1 \geq P_1; A_2 \geq P_2; A_3 \geq P_3; A_4 \leq P_4. \quad (2.1)$$

Аналіз ліквідності потребує складання балансу ліквідності (табл. 2.4).

**Таблиця 2.4 – Баланс ліквідності ПП «Кіровоградптахопром»
за 2019-2021рр., тис. грн.**

№ п/п	Групи активів	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Групи зобов'язань	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Платіжний надлишок або нестача (+/-)		
									2019р	2020р	2021р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Високолік відні А ₁	120,0	98,0	46,3	Найбільш термінові П ₁	376,8	242,2	761,8	-136,8	-144,2	-714,5
2	Швидко ліквідні А ₂	199,1	96,1	82,2	Коротко- строкові П ₂	185,5	233	192	13,6	-136,9	-109,8
3	Повільно ліквідні А ₃	306,3	242,5	717,9	Довго- строкові П ₃	-	-	-	306,3	242,5	717,9
4	Важко ліквідні А ₄	494	467	451,5	Постійні П ₄	557,1	428,4	344,1	-63,1	38,6	107,4
	Баланс	1119,4	903,6	1297,9	Баланс	1119,4	903,6	1297,9	X	X	X

За даними таблиці баланс підприємства, що аналізується, є частково ліквідним, адже зберігаються певні умови ліквідності балансу (для повільно і важко ліквідних).

Найбільш ліквідні та швидко ліквідні активи не покривали термінові пасиви, спостерігалися платіжні нестачі по цим групам, так у 2021 р. на 714,5 тис. грн. та на 109,8 тис. грн.

За рахунок майбутніх надходжень підприємство може погасити заборгованість у 2018 році на 502%, у 2019 році – на 810%, у 2020 році – на 867%, що є хорошими показниками для даного підприємства.

Аналіз динаміки коефіцієнтів абсолютної ліквідності показує, що негайно підприємство може погасити заборгованість у 2018 році на 96%, у 2019 році – на 38%, у 2020 році – на 324%.

Отже, ПП «Кіровоградптахопром» за 2018-2020 роки досягло абсолютної ліквідності балансу, тобто дане підприємство спроможне швидко реалізовувати активи й одержувати гроші для вчасної оплати зобов'язань.

2.2.3. Аналіз фінансової стійкості ПП «Кіровоградптахопром»

Для оцінки фінансової стійкості, тобто визначення спроможності підприємства здійснювати господарську діяльність і отримувати прибуток, слід побудувати баланс фінансової стійкості (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Баланс фінансової стійкості ПП «Кіровоградптахопром» за 2019-2021рр. тис.грн.

№ п/п	Джерела формування запасів та їх розрахунок	2019р.	2020р.	2021р.	Запаси			Надлишок або нестача джерел формування запасів (+/-)		
					2019 р.	2020 р.	2021 р.	2019р.	2020р.	2021р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Власні оборотні засоби $H_b = (p.1495 - p.1095)$	63,1	-38,9	-107,4				-243,2	-281,4	-825,3
2	Довгострокові джерела $H_d = (H_b + p.1595)$	63,1	-38,9	-107,4	306,3	242,5	717,9	-243,2	-281,4	-825,3
3	Загальні джерела $H_z = (H_d + p.1695)$	625,4	436,3	394,9				319,1	193,8	-323,0

Порівнюючи дані надлишку (або нестачі) джерел формування запасів, видно, що протягом 3-х років звітного періоду власні оборотні засоби та довгострокові джерела зменшувалися, тобто запаси повністю не покривалися власними оборотними коштами, отже, фінансова не стійкість.

Комплексну оцінку фінансової стійкості можна проводити шляхом розрахунку відносних показників (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники оцінки фінансової стійкості

ПП «Кіровоградптахопром» за 2019-2021рр.

№ п/п	Назва коефіцієнтів	Розрахунок	Нормативне значення	2019р.	2020р.	2021р.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Автономії	$p.1495/p.1900$	$>0,5$	0,49	0,47	0,26
2.	Фінансової стійкості	$(p.1495+p.1595)/p.1900$	>1	0,49	0,47	0,26
3.	Поточних зобов'язань	$p.1695/p.1900$	$>0,5$	0,5	0,53	0,39
4.	Фінансової незалежності в частині формування запасів	$p.1095/\Sigma(p.1100-p.1104)$	>1	1,61	1,93	0,63
5.	Забезпечення власними оборотними засобами	$(p.1495+p.1595-p.1095)/p.1195$	$>0,1$	0,101	-0,09	-0,12

Комплексне оцінювання фінансової стійкості за даними таблиці 2.7 показало:

1) коефіцієнт автономії за 3 роки звітного періоду зменшується, це означає, що дане підприємство у 2021р. здатне профінансувати лише 26% своїх активів;

2) коефіцієнт фінансової стійкості за 3 роки звітного періоду був менший нормативного значення. Оскільки значення показника нижче норми, це свідчить про ризик погіршення платоспроможності та зменшення перспективи функціонування підприємства;

3) характеризує частку довгострокових зобов'язань - коефіцієнт поточних зобов'язань - у загальній сумі джерел формування. З кожним роком звітного періоду цей показник у 2021 р. став нижчий від норми, це свідчить про проблемний стан платоспроможності;

4) коефіцієнт фінансової незалежності, в частині формування запасів, протягом звітного періоду коливається, у 2019, 2020 рр. був у межах норми. Щодо 2021 р. цей коефіцієнт був нижче норми, тобто є високий рівень фінансових ризиків для підприємства.

5) коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами лише у 2019р. була в межах норми, а за 2020,2021 роки звітного періоду зменшився, що тобто підприємство не повністю забезпечене власними оборотними засобами.

2.2.4. Аналіз показників ділової активності ПП «Кіровоградптахопром»

Ділову активність підприємства характеризують показники оборотності його засобів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники ділової активності ПП «Кіровоградптахопром» за 2018-2020рр.

№	Показники	Розрахунок	2019р.	2020р.	2021р.
1	2	2	4	5	6
1	Коефіцієнт оборотності активів	$p.2000/p.1300$	2,13	2,08	1,76
2	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$p.2000/p.1195$	3,81	4,3	2,7
3	Коефіцієнт оборотності запасів	$p.2000/\Sigma p.(1100-1104)$	7,79	7,74	3,19
4	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$p.2000/p.1495$	4,28	4,38	6,65
5	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$p.2000/p.1125$	52,65	56,23	118,62
6	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$p.2000/p.1615$	19,87	-	168,33

Розрахунки показників ділової активності (таблиця 2.7) дають змогу зробити висновки:

- коефіцієнт оборотності активів протягом розглянутого періоду 2019-2021 рр. поступово зменшується, тобто використання активів стало менш ефективним;

- коефіцієнт оборотності оборотних активів коливається за 2019-2021 рр., а у 2021 р. зменшується це свідчить про недостатню роботу підприємства щодо поліпшення політики управління запасами, грошовими коштами, дебіторською заборгованістю, а також іншими оборотними активами;

- коефіцієнт оборотності запасів також зменшується, тобто ефективність управління запасами погіршилася;

- коефіцієнт оборотності власного капіталу за 2019-2021 рр. поступово збільшився, тобто за цей період відбувалося зростання ефективності використання власного капіталу;

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за період 2019-2022рр. зростав і у 2021р. сягнув найбільшого значення:

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості коливався у розглянутому періоді, та у 2021 році показник сягнув найбільшого значення, але у 2020 році дорівнював 0. Зменшення коефіцієнта - це зниження швидкості оплати заборгованості підприємства.

Проведемо розрахунок тривалості обороту активів, за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Показники тривалості обороту та циклів в днях

Показники тривалості	Розрахунок	2019р.	2020р.	2021р.
1	2	3	4	5
1. Обороту:				
1.1. Активів	360/коефіцієнт оборотності активів	169	173	204
1.2. Дебіторської заборгованості (K_1)	360/коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6	6	3
1.3. Запасів (K_2)	360/коефіцієнт оборотності запасів	46	46	112
1.4. Кредиторської заборгованості (K_3)	360/коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	18	-	2
2. Фінансового циклу	$K_1+K_2-K_3$	34	52	113
3. Операційного циклу	K_1+K_2	52	52	115

Проводячи аналіз даних таблиці 2.8 видно, що відбулися такі зміни:

- тривалість обороту активів у 2021 році зросла порівняно з 2019 та 2020 роками на 4 та 31 день відповідно, це свідчить про те, що компанії необхідно більше ресурсів для фінансування своїх оборотних активів;

- тривалість обороту запасів також збільшувалася протягом звітного періоду і у 2021 році становила 112 дні, що не є позитивним показником для підприємства;

- тривалість обороту кредиторської заборгованості коливається за звітний період, та збільшилась порівняно з 2020 роком на 2 дні. Зростання значення показника є позитивною тенденцією, тобто підприємство фінансує власну діяльність за рахунок кредиторів (постачальників сировини та матеріалів, і т.д.);

- тривалість фінансового циклу на кінець звітного періоду у 2021 році збільшилась порівняно з 2020 роком на 51 день, що є позитивною тенденцією, якщо значення показника більше нуля, це свідчить про достатній обсяг грошових ресурсів (задля вчасного розрахунку із кредиторами);

- тривалість операційного циклу на кінець звітного періоду також збільшилась на 63 дні (протягом цього циклу сировина та матеріали набувають грошової форми), тобто ситуація не є позитивною.

2.2.5. Оцінка фінансових результатів та вірогідності банкрутства ПП «Кіровоградмтахопром»

Оцінити динаміку та структуру доходів, витрат, прибутку, в цілому по підприємству та по окремих видах діяльності можна склавши таблицю 2.9.

**Таблиця 2.9 – Рівень та динаміки показників фінансових результатів за
2019-2021рр., тис. грн.**

Показники (їх розрахунок)	Код рядків ф. №2	2019р.	2020р.	2021р.	Відхилення 2021р. від			
					2019р		2020р	
					+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2385	1878	2289,3	-95,7	-4	411,3	21,9
Інші операційні доходи	2120	-	-	-	-		-	
Інші доходи	2240	-	-	-	-		-	
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	2385	1878	2289,3	-95,7	-4	411,3	21,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1492	1339,8	1414	-78	-5,2	74,2	5,5
Інші операційні витрати	2180	652,5	484,3	157	-495,5	-75,9	-327,3	-67,6
Інші витрати	2270	154,3	16,5	785	630,7	408,7	768,5	4657,6

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	2298,8	1840,6	2214,7	-84,1	-3,68	-458,2	-19,9
Фінансовий результат до оподаткування (2280-2285)	2290	86,2	37,4	74,6	-11,6	-13,46	37,2	99,5
Податок на прибуток	2300	15,5	6,7	13,4	-1,7	-11,3	6,7-	100
Чистий прибуток (збиток) (2290-2300)	2350	70,7	30,7	317,6	246,9	3492,2	286,9	9345,3
Рентабельність		3,07%	1,67%	14,34%	x	x	x	X

Для оцінки фінансових результатів необхідно поряд із прибутком визначити показники рентабельності (прибутковості) підприємства. Рентабельність у 2022 р. збільшується до 14,34%, що свідчить про ефективність діяльності підприємства.

ПП «Кіровоградптахопром» тривалий час займається виробництвом інкубаційних яєць, зокрема кросу РОСС- 308, який є одним з найпоширеніших у всьому світі. Функціонує власний цех інкубації та цех вирощування ремонтного молодняку. У 2020 році несучість курок батьківського стада, в розрахунку на середню несучку, склала 179.2 шт. яєць.

З наведених даних бачимо, що основну частину доходів підприємство отримує від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)..

У табл. 2.10 наведемо дані для розрахунку прогнозування банкрутства підприємства за допомогою коефіцієнта Таффлера та розрахуємо сам показник для ПП «Кіровоградптахопром».

У табл. 2.11 наведемо дані для розрахунку прогнозування банкрутства підприємства за допомогою коефіцієнта Ліса та розрахуємо сам показник для ПП «Кіровоградптахопром».

**Таблиця 2.10 - Розрахунок коефіцієнта Таффлера для ПП
«Кіровоградптахопром» за період 2018-2020 рр.**

Показник	2019р.	2020р.	2021р.
X1 – співвідношення прибутку від реалізації і суми короткострокових зобов'язань підприємства	0,126	0,065	0,122
X2 – співвідношення оборотних активів та суми всіх зобов'язань	1,112	0,918	1,685
X3 – співвідношення короткострокових зобов'язань та суми всіх активів	0,502	0,526	0,387
X4 – співвідношення суми продаж до суми всіх активів	2,13	2,078	1,764
Коефіцієнт Таффлера формула (1.4)	0,98	0,58	0,64

**Таблиця 2.11 - Розрахунок коефіцієнта Моделі Ліса для ПП
«Кіровоградптахопром» за період 2019-2021 рр.**

Показник	2019	2020	2021
1	2	3	4
оборотного капіталу відношення до всіх активів	0,559	0,483	0,652
прибутку від реалізації відношення до всіх активів	0,063	0,034	0,047

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4
нерозподіленого прибутку відношення до всіх активів	-0,61	-0,897	-0,69
відношення власного капіталу до позичкового капіталу	0,99	0,901	0,685
коефіцієнт Ліса формула (1.5)	0,333	0,257	0,376

Отже розрахунки показали, що за моделлю Таффлера (коефіцієнт більше 0,3), а також за моделлю Ліса (коефіцієнт більше 0,037) не має загрози банкрутству підприємства.

2.3. Оцінка ефективності потенціалу ПП «Кіровоградптахопром» та управління ним

Проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ПП «Кіровоградптахопром» показав, що його, не зважаючи на певні недоліки можна віднести до підприємства з нормальним фінансовим станом.

Структура витрат на підприємстві майже не змінюється. За елементами операційних витрат, витрати характеризуються наступним чином: амортизація, матеріальні витрати, витрати на оплату праці. Підприємство має поточну кредиторську заборгованість за розрахунками зі страхування та не має інших операційних витрат.

Склад персоналу на ПП «Кіровоградптахопром» протягом звітного періоду 2019-2021 рр.: чисельність персоналу зросла і становила 10, 11 та 11 осіб відповідно.

Умови надання виплат працівникам підприємства встановлені Трудовим договором та законодавством України.

Розглянемо відносні показники ефективності виробничого потенціалу ПП «Кіровоградптахопром» (табл. 2.12).

**Таблиця 2.12 – Відносні показники ефективності виробничого потенціалу
ПП «Кіровоградптахопром» 2019-2021рр.**

Показники	2019р.	2020р.	2021р.	Відхилення 19/21	Відхилення 20/21
1	2	3	4	5	6
Фондовіддача	4,8	4	5,1	0,3	1,1
Фондомісткість	0,2	0,25	0,19	-0,01	-0,06
Фондоозброєність	4,24	2,66	2,89	-1,35	-0,23
Продуктивність трудоу ресурсів	238,5	170,7	208,1	-30,4	37,4
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,44	0,52	0,35	-0,09	-0,17

Отже, за розглянутий період значення фондовіддачі, фондомісткості та фондоозброєності відповідає специфіці діяльності підприємства.

Приведемо аналіз використання фонду робочого часу працівниками підприємства.

Узагальнімо оцінку потенціалу підприємства, для цього використаємо графоаналітичний метод «Квадрат потенціалу», що враховує 4 структурних елементи потенціалу: виробництво, фінанси, маркетинг й організаційну структуру [14].

Таблиця 2.13. - Аналіз використання фонду робочого часу працівниками підприємства

Показник	На 1 робітника		Відхилення від плану	
	за планом за 2019 рік	фактично за 2019 рік	на 1 робітника	на всіх робітників
Календарна кількість днів	365	365	-	-
У тому числі:	8	8	-	-
Святкові				
Вихідні	98	98	-	-
Номінальний фонд робочого часу, дн.	259	259	-	-
Неявки на роботу, дн.	32	45,24	+13,24	+2806,9
У тому числі:	24	18	-6	-1272
щорічні відпустки				
відпустки по навчанню	1	2	+1	+212
держобов'язки	-	0,1	+0,1	+212
адміністративні відпустки	-	15	+15	3180
Хвороби	6	10	+4	+848
прогули з дозволу адміністрації	1	0,12	-0,88	186,56
Простої	-	0,02	+0,02	+5
Явочний фонд робочого часу, дні	227	213,76	-13,24	-2806,9
Тривалість зміни, год.	8	7,96	-0,04	-8,48
Бюджет робочого часу	1816	1701,5	-114,5	-24274
Передсвяткові скорочення,	8	8	-	-
Внутрішньозмінні простої	-	-	-	-
Корисний фонд робочого часу	1808	1693,5	-114,5	-24274
Непродуктивні витрати робочого часу	-	80,1	-80,1	-16981,2

Цей метод дослідження проведено на основі таких підприємств:

- ПП «Кіровоградптахопром»;
- ТОВ ПЛЕМПТАХОКОМБІНАТ (ППК) «ЗАПОРІЗЬКИЙ» Запорізька обл., Токмацькій р-н, село Запоріжжя;
- ТОВ ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ» Дніпровської обл., м.Нікополь.

Ці підприємства обрані оскільки вони займаються розведенням свійської птиці. Обрані наступні вектори розгляду: виробництво (надання послуг),

розподіл і збут продукції; організаційна структура і менеджмент; маркетинг; фінанси.

Економічна інформація досліджених підприємств наведена в таблицях 2.14-2.17.

Таблиця 2.14. - Виробництво, розподіл і збут продукції

Показники	Коеф. чутлив. кч	ПП «Кіровоградптахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬКИЙ»	ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ»
Фондовіддача	1,1	2	3	1
Прибуток	1,15	3	2	1
Рентабельність виробництва	1,15	3	2	1

Суму місць P_j для розрахунку вектора - виробництво, розподіл і збут продукції визначаємо за формулою (1.6):

$$P_{j(\text{ППКП})} = 1,1 \cdot 2 + 1,15 \cdot 3 + 1,15 \cdot 3 = 9,1$$

$$P_{j(\text{ППКЗ})} = 1,1 \cdot 3 + 1,15 \cdot 2 + 1,15 \cdot 2 = 7,9$$

$$P_{j(\text{ПКД})} = 1,1 \cdot 1 + 1,15 \cdot 1 + 1,15 \cdot 1 = 3,4$$

Довжину векторів «квадрата потенціалу» визначаємо за формулою (1.7):

$$V_{\text{ППКП}} = 100 - (9,1 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = -1,6$$

$$V_{\text{ППКЗ}} = 100 - (7,9 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 18,3$$

$$V_{\text{ПКД}} = 100 - (3,4 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 93,3$$

Таблиця 2.15 - Фінанси

Показники	Коеф. чутлив. Кч	ПП «Кіровоградптахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬКИЙ»	ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ»
Термін погашення дебіторської заборгованості	1,2	2	3	1
Рентабельність продажу	1,15	1	3	2
Оборотність активів	1,25	2	1	3

$$P_{j(\text{ППКП})} = 1,2 \cdot 2 + 1,15 \cdot 1 + 1,25 \cdot 2 = 6,05$$

$$P_{j(\text{ППКЗ})} = 1,2 \cdot 3 + 1,15 \cdot 3 + 1,25 \cdot 1 = 8,3$$

$$P_{j(\text{ПКД})} = 1,2 \cdot 1 + 1,15 \cdot 2 + 1,25 \cdot 3 = 7,25$$

$$V_{\text{ППКП}} = 100 - (6,05 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 49,2$$

$$V_{\text{ППКЗ}} = 100 - (8,3 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 11,7$$

$$V_{\text{ПКД}} = 100 - (7,25 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 29,2$$

Таблиця 2.16. - Організаційна структура і менеджмент

Показники	Коеф. чутлив. Кч	ПП «Кіровоградптахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬКИЙ»	ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ»
Ефективність організаційної структури управління	1,15	2	3	1
Вік персоналу, до 45 років	1,15	3	1	2
Рівень освіти, з вищою освітою	1,05	2	3	1

$$P_{j(\text{ППКП})} = 1,15 \cdot 2 + 1,15 \cdot 3 + 1,05 \cdot 2 = 5,65$$

$$P_{j(\text{ППКЗ})} = 1,15 \cdot 3 + 1,15 \cdot 1 + 1,05 \cdot 3 = 6,7$$

$$P_{j(\text{ПКД})} = 1,15 \cdot 1 + 1,15 \cdot 2 + 1,05 \cdot 1 = 7,75$$

$$V_{\text{ППКП}} = 100 - (5,65 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 55,7$$

$$V_{\text{ППКЗ}} = 100 - (6,7 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 38,3$$

$$V_{\text{ПКД}} = 100 - (7,75 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 20,8$$

Таблиця 2.17. - **Маркетинг**

Показники	Коеф. чутлив. кч	ПП «Кіровоград птахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬК ИЙ»	ПТАХОКОМ ПЛЕКС «ДНІПРОВС ЬКИЙ»
Обсяги постачань на внутрішній ринок	1,2	2	3	1
Фінансування рекламної діяльності	1,15	3	1	2
Розвинуті напрями (фірмовий стиль)	1,1	3	1	2

$$P_{j(\text{ППКП})} = 1,2 \cdot 2 + 1,15 \cdot 3 + 1,1 \cdot 3 = 9,45$$

$$P_{j(\text{ППКЗ})} = 1,2 \cdot 3 + 1,15 \cdot 1 + 1,1 \cdot 1 = 5,95$$

$$P_{j(\text{ПКД})} = 1,2 \cdot 1 + 1,15 \cdot 2 + 1,1 \cdot 2 = 5,9$$

$$V_{\text{ППКП}} = 100 - (9,45 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = -7,5$$

$$V_{\text{ППКЗ}} = 100 - (5,95 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 50,8$$

$$V_{\text{ПКД}} = 100 - (5,9 - 3) \cdot \frac{100}{3(3-1)} = 51,7$$

Розрахунки сумарної кількості місць за даними з попередніх таблиць зведемо у табл. 2.18.

Таблиця 2.18 -**Результати ранжування показників діяльності підприємств**

№ п/п	Показники	ПП «Кіровоградптахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬКИЙ»	ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ»
1.	Виробництво, розподіл та збут продукції	9,1	7,9	3,4
2.	Організаційна структура і менеджмент	5,65	6,7	7,75
3.	Маркетинг	9,45	5,95	5,9
4.	Фінанси	6,05	8,3	7,25

Результати розрахунків довжини векторів наведені в наступній таблиці 2.19.

Таблиця 2.19 - Дані по розрахунку довжини векторів

№ п/п	Показники	Довжина вектора		
		ПП «Кіровоградптахопром»	ППК «ЗАПОРІЗЬКИЙ»	ПТАХОКОМПЛЕКС «ДНІПРОВСЬКИЙ»
1.	Виробництво, розподіл та збут продукції	-1,6	18,3	93,3
2.	Організаційна структура і менеджмент	55,7	38,3	20,8
3.	Маркетинг	-7,5	50,8	51,7
4.	Фінанси	49,2	11,7	29,2

Графоаналітичні моделі потенціалів підприємств побудовані за даними табл. 2.18 (рис. 2.3).

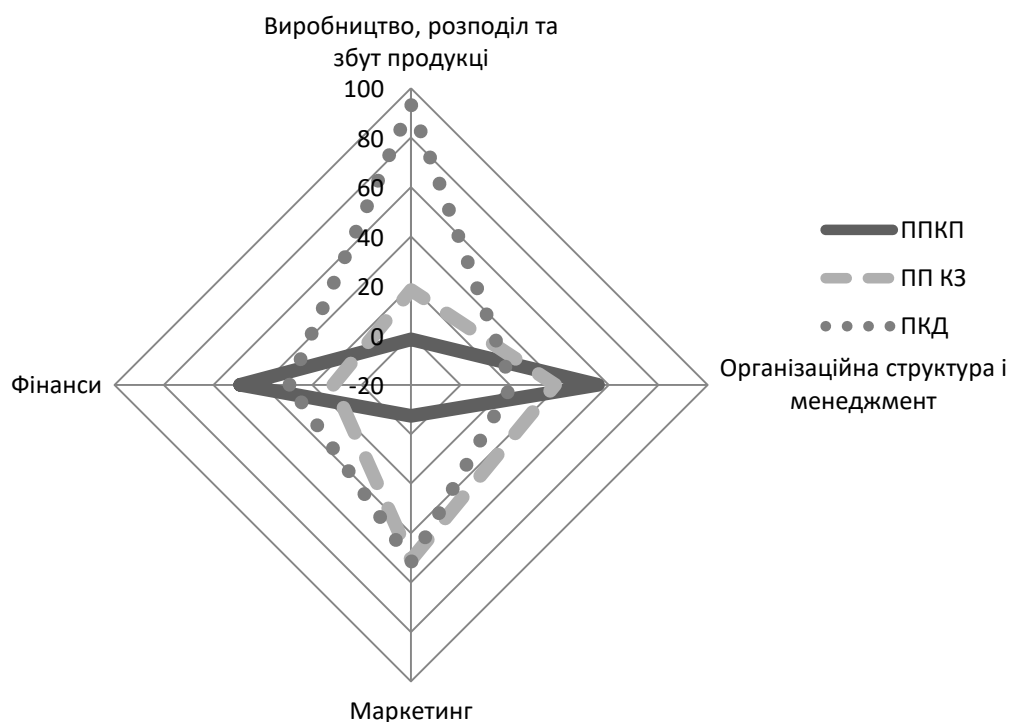

Рисунок 2.3. – «Квадрат потенціалу» підприємств

Примітка Розроблено автором

Згідно розрахункам, підприємству ППКП вектор організаційна структура і менеджмент середній, тобто складає 55,7, проте підприємству необхідно звернути увагу на виробничий, фінансовий і маркетинговий потенціал, котрі знаходяться в межах до 30 у.о. від цього залежить безпека.

В той час як підприємства ППКЗ та ПКД знаходяться в середніх межах свого потенціалу, в межах 20-90 у.о.

3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПП «КІРОВОГРАДПТАХОПРОМ»

3.1. Шляхи розвитку потенціалу ПП «Кіровоградптахопром»

Для подальших перспектив розвитку потенціалу підприємств, зокрема птахівництва, важливо створення сприятливих умов державою для їх функціонування, а також впровадження заходів самими підприємствами для оптимального управління бізнес-процесами.

Основними напрямками забезпечення ефективного розвитку птахівничих підприємств є:

- покращення годівлі тварин за рахунок власного забезпечення птахофабрик кормами;
- забезпечення збереження поголів'я;
- покращення племінної роботи;
- відтворення виробничого потенціалу та організації його ефективного використання;
- впровадження інноваційних технологій виробництва продукції;
- поглиблення переробки м'яса птиці, утилізація відходів, освоєння сучасних інструментів маркетингу;
- впровадження оптимальної логістики.

Прогрес у птахівництві багато в чому залежить від селекційної роботи, спрямованої на створення і вдосконалення наявних порід, ліній і кросів птиці. Велике значення мають також повноцінна і збалансована годівля, впровадження в галузь нових високоефективних та інноваційних технологій, державна підтримка галузі.

У структурі собівартості продукції птахівництва на частку кормів припадає понад 70 %, тому необхідно найточніше складати рецепти комбікормів щодо різних статево груп птиці.

Для годівлі курей-несучок в комбікорм необхідно вводити зерно кукурудзи або/та сорго і т. д., що впливає на кількість отримання яєць, їх хімічний склад.

Продуктами переробки взагалі є яєчний меланж, яєчний порошок. У ПП «Кіровоградптахопром» яєчний порошок не виготовляють.

На підприємстві яєчний меланж виготовляється із бою, натріснутих, безскорлупних, безформених яєць, проціджених від шкаралупи. Їх збирають у 70-літрові бочки та зразу відправляють на хлібопекарські чи кондитерські підприємства за зниженими цінами.

Оскільки вирощування відбувається протягом року, а попит на курчат сезонний, то на наш погляд, необхідно виробляти і яєчний порошок.

Яєчний порошок являє собою висушену і подрібнену до порошкоподібного стану суміш яєчних жовтків і білків. Розфасований у спеціальні упаковки яєчний порошок рекомендується зберігати при температурі близько 18⁰С і відносній вологості повітря 65 – 75% не більше 6 місяців. При вищій за 20⁰С температурі і нижчій відносній вологості повітря - 2 роки.

Проведені дослідження ціни на яєчний порошок в Україні свідчать про певне коливання ціни на цей вид продукції з середньою величиною на рівні 160-250 грн. за 1 кг продукції.

За даними таблиці 3.1. можемо побачити результати окупності даного устаткування И1-ФМУ-25. Нами було обрано енергоносії для установки – електроенергію.

Таблиця 3.1. - Економічна ефективність окупності установки по виробництву яєчного порошку И1-ФМУ-25

№	Показники	Фактичні-прогнозні дані
1	2	3
	Вихідні дані:	
1	Продуктивність установки, кг/год	3,5
2	Тривалість зміни, год	8,0
3	Кількість змін за добу	1
4	Продуктивність в місяць, кг	616
5	Потужність установки, кВт/год.	5,3

Продовження табл. 3.1.

1	2	3
6	Ціна 1 кг яєчного порошку, грн. (без ПДВ)	205,0
7	Обсяг реалізації (в місяць), грн.	126280,0
	Капітальні затрати:	
1	Вартість установки, грн.	400000,0
2	Вартість додаткового обладнання і будівельно-монтажні роботи, грн.	15000,0
3	Всього	41000,0
	Затрати на виробництво яєчного порошку в місяць):	
1	Амортизація обладнання, грн.	2947,0
2	Сировина при собівартості яєць	5928,0
3	Електроенергія кВт/год., грн.	1610,0
4	Вода, стоки, грн.	110,0
5	Зарплата с нарахуваннями, грн.	9600
6	Собівартість місячного товарного випуску, грн.	20195
	Прибуток, грн.:	
1	Місячний	106085
2	Період окупності, місяців	4

За проведеними розрахунками видно, що собівартість 1кг яєчного порошку буде складати 98,5 грн.

Собівартість м'яса курячого формується на етапі виробництва товару та залежить, у тому числі, від оптимізації виробничого циклу, впровадження сучасних та інноваційних технологій, систем якості продукції, що може дозволити товару, виробленому на внутрішньому ринку, реалізовуватись на зовнішніх ринках та конкурувати з продукцією іноземних виробників.

Одним з важливих чинників підвищення ефективності виробництва продукції, а отже і потенціалу птахівництва є запровадження принципів логістики розподілу [45].

3.2. Економічна ефективність ветеринарних заходів на ПП «Кіровоградптахопром»

Визначимо ефективність профілактичних заходів за хвороби Ньюкасла, що можуть застосовуватися в умовах ПП «Кіровоградптахопром». Розглянемо ефективність різних схем вакцинації курчат проти хвороби Ньюкасла.

При проведенні вакцинації за схемою (1), яка застосовується на підприємстві, однодобовим курчатам вводять вакцину AviPro 105 ND chik ін'єкційним методом (підшкірно) та вакцину Hipraviar B1 спреї-методом, а по досягненні 15-добового віку – вакцину Poulvac ND La Sota (методом випоювання). Вакцинація однодобових курчат проводиться в інкубаторі після їх вилуплювання.

Схема (2), яку ми пропонуємо застосовувати, базується на застосуванні в однодобовому віці вакцин Hipraviar B1 (методом спрею), Nective Forte (методом спрею) та п'ятнадцятидобовому віці вакцини Poulvac ND La Sota (методом випоювання).

Вакцину вводили за допомогою ін'єкторів фірми Zootechnic. Для якісного проведення вакцинації ін'єкційним методом ін'єктори із столиками дезінфікували, знезаражували залізні шприці спиртом та налаштовували ін'єктор. Завжди використовували стерильні голки, які змінювали після кожної тисячі птиці і обробляли спиртом, оскільки голки забруднювались пухом та фекаліями, а верхню частину ін'єктора та столик знезаражували спиртом через кожні 1-2 тисячі курчат.

Схема (1) вакцинації передбачала застосування ін'єкційного методу шляхом підшкірного введення вакцини AviPro 105 ND chik - потребувало більшого навантаження на ветеринарного фахівця, а схема (2) – введення вакцини Nectiv Forte спрей-методом - меншого. Також при використанні спрей-вакцинації імунітет розвивається досить швидко – вже через 6-12 годин причому відмічають імунну відповідь як на рівні гуморального імунітету так і

місцевого. Для проведення спреї-вакцинації можна використовувати спреї апарати двофорсункові фірми Desvac та Vizchmeyer. Перед вакцинацією треба перевіряти та налаштовувати спреї-апарат таким чином, щоб при його роботі витримувався тиск дві атмосфери. Також треба визначати необхідну кількість води, для чого апарат треба заповнювати водою та проводити обприскування таким чином, щоб голови усієї птиці були вкриті крапельками води, а до розрахованого об'єму води додавали необхідну кількість доз вакцини.

Визначаємо ефективність за схемами (1) та (2).

Для розрахунку економічної ефективності застосування цих схем вакцинації в комплексі профілактичних заходів проти хвороби Ньюкасла необхідно було визначити попереджений економічний збиток (Пз1) та вартість ветеринарних витрат (Ввзаг).

Попереджений економічний збиток (Пз1) від профілактичних обробок тварин розраховується за формулою

$$\text{Пз1} = \text{Мст} \cdot \text{Кз} \cdot \text{Кзб} - \text{З}, \quad (3.1)$$

де Мст – загальне поголів'я сприйнятливої птиці – 250000;

Кз – коефіцієнт можливого захворювання в неблагополучних гуртках (0,820);

Кзб – питома величина економічного збитку, в розрахунку на одну тварину захворілу, год. (2,60);

З – фактичний економічний збиток в господарстві, грн.

На підставі того, що дослідна птиця під час щеплення повинна бути клінічно здоровою, тоді після вакцинації не буде виявлено ускладнень, фактичного економічного збитку також не буде.

$$\text{Пз1} = 250000 \cdot 0,820 \cdot 2,60 - 0 = 533000 \text{грн.}$$

Ветеринарні витрати включали:

$$\text{Ввзаг} = \text{Вв1} + \text{Вв2}, \quad (3.2)$$

де Вв1 – вартість роботи спеціаліста ветеринарної медицини, грн.;

Вв2 – вартість вакцинації за схемами (1) та (2).

Таким чином, загальні ветеринарні витрати склали:

Ввзаг схема (1) = 33150 + 62050 = 95200 грн.

Ввзаг схема (2) = 17000 + 63750 = 80750 грн.

За схемами (1) та (2) приймемо, що вакциновано 85000 курчат.

Час на вакцинацію:

схема (1) - 0,39 людино-хв.

схема (2) - 0,2 людино-хв.

$$\text{Вв1 схема 1} = 0,39 \cdot 85000 = 33150 \text{ грн.}$$

$$\text{Вв1 схема 2} = 0,20 \cdot 85000 = 17000 \text{ грн.}$$

Загальна вартість вакцинації курчат проти хвороби Ньюкаслі за схемою (1) із застосуванням вакцин AviPro 105 ND chik, Hipraviar B1, Poulvac ND La Sota становила 3690,0 грн. (із розрахунку на 5000 курчат), а за схемою (2) із застосуванням вакцин Nective Forte, Hipraviar B1, Poulvac ND La Sota - 3761,0 грн. (із розрахунку на 5000 тис. курчат).

Вартість вакцинації за схемою 1 становила

$$\text{Вв2 схема (1)} = 0,73 \cdot 85000 = 62050 \text{ грн.}$$

Вартість вакцинації за схемою 2 становила

$$\text{Вв2 схема (2)} = 0,75 \cdot 85000 = 63750 \text{ грн.}$$

Економічна ефективність ветеринарних заходів складає:

$$Ее = Пз - \text{Ввзаг}, \quad (3.3)$$

$$\text{Ее схема (1)} = 533000 - 95200 = 437800 \text{ грн.}$$

$$\text{Ее схема (2)} = 533000 - 80750 = 452250 \text{ грн.}$$

Економічна ефективність на 1 грн ветеринарних витрат складає:

$$E_{грн} = E_e / V_{взаг}, \quad (3.4)$$

$$E_{грн} \text{ схема (1)} = 437800 / 95200 = 4,6 \text{ грн.}$$

$$E_{грн} \text{ схема (2)} = 452250 / 80750 = 5,6 \text{ грн.}$$

Більший економічний ефект від проведених профілактичних заходів отримано при вакцинації курчат за схемою (2) ($E_e = 452250$ грн.), що на кожную вкладену гривню ветеринарних витрат дозволило отримати 5,6 грн. прибутку.

ВИСНОВКИ

Нові умови функціонування підприємств, значне збільшення кількості факторів, що впливають на їх потенціал, вимагають і нових підходів до формування й оцінки резервів збереження і розвитку потенціалу.

Вирощування птиці та виробництво курячих яєць є перспективним видом діяльності в результаті існування значного попиту на продукцію птахівництва.

В роботі на основі дослідження теоретико-методологічних засад потенціалу підприємства та його оцінки було уточнено та доповнено поняття виробничий потенціал підприємства та набуло подальшого розвитку моделювання рентабельності. Визначено, що виробничий потенціал, враховуючи взаємоперетинання економічних ресурсів та їх альтернативність, ефективний при використанні існуючих запасів (резервів) різного роду ресурсів (сировини, електроенергії, виробничої потужності, трудових ресурсів), які потрібні для виробництва. Основною умовою підвищення ефективності використання та розвитку потенціалу є комплексний підхід, оскільки лише одночасне оптимальне застосування всіх видів ресурсів і можливостей всіх задіяних видів потенціалу дасть підприємству максимальний ефект.

В роботі проаналізовано сучасний стан птахівництва в Україні, визначено, що до повномасштабної війни, ця галузь АПК мала великі перспективи розвитку. Птахівнича галузь стабільно і в короткі терміни забезпечує населення дієтичними висококалорійними продуктами - м'ясом і яйцями. Значна частина цієї продукції йшла на експорт в країни африканського континенту та Європи.

Приватне підприємство «Кіровоградптахопром» (Кіровоградська інкубаторна станція) засноване в 1989 році та входить в Асоціацію птахівничих підприємств "ПТАХОПРОМ УКРАЇНИ".

В роботі проведено аналіз фінансово-економічного стану підприємства і визначено, що воно рентабельно, хоча має певні проблеми, зокрема баланс

підприємства, що аналізується, є частково ліквідним, адже зберігаються певні умови ліквідності балансу (повільно і важко ліквідні). Найбільш ліквідні та швидко ліквідні активи не покривали термінові пасиви, спостерігалися платіжні нестачі по цих групах, так у 2021 р. на 714,5 тис. грн. та на 109,8 тис. грн.

За моделями Таффлера та Ліса визначалася ймовірність банкрутства підприємства, розрахунки показали, що ПП «Кіровоградптахопром» має стабільний економічний стан – далекий від банкрутства.

Оцінено ефективність потенціалу ПП «Кіровоградптахопром» за допомогою графоаналітичної моделі «Квадрата потенціалу».

Визначено напрями розвитку потенціалу ПП «Кіровоградптахопром», зокрема впровадити на підприємстві сучасну технологію вироблення яєчного порошку за рахунок встановлення устаткування И1-ФМУ-25 (окупність проекту - 4 місяці), провести удосконалення на підприємстві ветеринарних заходів (ефект: $E_e = 452250$ грн.), Ці заходи покращать якість та конкурентоспроможність продукції підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» URL:<https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 02.11.2021).
2. Ареф'єва О.В., Мізюк С.Г., Ращепкін М.Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позицій економічної безпеки http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/3.pdf (дата звернення: 20.11.2022)
3. Архипов В.М. Проектирование производственного потенциала объединений (теоретические аспекты). - Л.: Изд. ЛГУ, 2004.- С. 75–89.
4. Бикова В.Г., Ряснянський Ю.М. Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення – оцінка й управління // Фінансовий механізм. – 2005. – №6. – С. 56–61.
5. Бутинець Ф.Ф. (ред.) Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит". – Житомир: ПП "Рута", 2003. – 680 с.
6. Болелая С.Ю. Совершенствование методов оценки яичной и мясной продуктивности птицы специализированных кроссов : Автореф. дис.. на соискание науч. степени канд. с.-х. наук: 06.02.01/ Херсон, 1996. – 17с
7. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 224 с.
8. Гнибіденко О.І. Підвищення ефективності використання науково-виробничого потенціалу промисловості в умовах трансформації // Проблеми економіки науки (укр.). – 2006.– №12. – С.36–42.
9. Дмитрук І.Й., Фурдичко О.І., Гмитрук А.П. Виробничий потенціал і його використання в умовах ринку / Відповід. ред. д.е.н., проф. Бєленький П.Ю. – Л., 1995. – 82 с.
10. Донец Ю.Ю. Эффективность использования производственного потенциала.- К.: Знание, 2008. – 123 с.

11. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. Й.М. Петровича. – Львів: «Магнолія плюс», видавець В.М. Піча. – 2004. – 680 с.
12. Экономика, организация и планирование АПК / В.Н. Нелеп, В.Г. Андрейчук, Н.И. Хорунжий [и др.] ; под ред. В.Н. Нелепа. – К. : Вища шк., 1989. – 528 с.
13. Іщук С.О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств // Регіональна економіка (укр.). – 2005. – №3. – С.48–57.
14. Іванов В.Б., Кохась О.М., Хмелевський С.М. Потенціал підприємства навчов.-метод. посіб. Київ: Кондор, 2009. 300с.
15. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура *Вісник національного університету «Львівська політехніка». «Логістика»*. № 690. Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2010. С. 59–65. URL: <http://ena.lp.edu.ua>. (дата звернення: 25.10.2021).
16. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2004. 287 с.
17. Краснокутська П.Е. Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії *Вісник КНТЕУ*. 2008. № 5. С. 54-64.
18. Кузнєцова Т.В., Красовська Ю.О., Подлевська О.М. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник. Київ: Рівне НУВГП, 2017. 196 с.
19. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки // Економіка підприємства. – 2004. – №7 (37). – С. 123–130.
20. Лапін Є.В., Жулавський А.Ю. Методичні принципи вартісної оцінки виробничого потенціалу підприємств // Вісник Української академії банківської справи. – 2003. – №1. – С.11–16.
21. Малярець Л.М., Отенко І.П. Формализованное представление стратегического потенциала предприятия // Научно-технический сборник ХГАГХ «Коммунальное хозяйство городов». – 2008. – №24. – С. 43–51.
22. Мізюк Б.М. Потенціал підприємства: рушійні сили його формування та перетворення // Економіка і управління. – 2001. – №3. – С. 31–39

- 23.Минів Р. М. Організаційно-економічні засади ефективного функціонування та розвитку птахівничих підприємств: автореф. дис. канд. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Р. М. Минів. – Житомир, 2008. – 173с
- 24.Отенко И.П., Малярец Л.М. Механизм управления потенциалом предприятия. Научное издание. – Харьков: Изд-во ХГЭУ, 2003. – 220 с.
- 25.Прозорова Н. В. Підвищення ефективності птахівництва на основі логістичного підходу/ Н.В. Прозорова // Інститут тваринництва НААН.- 2013.
- 26.Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин. Підручник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2004. 510с.
- 27.Производственный потенциал: обновление и использование / Н.И. Иванов и др. К., 2001. -160 с.
- 28.Скоробогата Л.В. Облікові технології діагностики економічного потенціалу підприємства // Економіст. – 2004. – № 11. – С. 76-78.
- 29.Тарасенко Г.С. Эффективность сельскохозяйственного производства / Г.С. Тарасенко. – К. : УСХА,1991. – 210 с.
- 30.Топіха В.І. Ринок яєць птиці. Сучасне птахівництво. 2014. №10 С.23 35.
- 31.Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах, монографія, УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2006, с.142
- 32.Терещенко О. Птахівництву бути! / О. Терещенко, І. Івко, О. Катеринич // Агробізнес сьогодні. – 2011.- № 17.- С. 38-40.
- 33.Формування виробничого потенціалу та ринку засобів виробництва: Наукове видання. – К.: Урожай, 2008. – 264 с.
- 34.Шляга О.В. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва / О. В. Шляга, Л. І. Шипуля // Економіка. – 2014. - № 21. – С. 21-23.
- 35.Чирков О., Денін М. Фактори підвищення економічної ефективності птахівництва // АПК: економіка, управління. 2008, № 2, с. 30-35.

36. Янишин Я. Теоретичні аспекти організаційно-економічного механізму ефективного розвитку птахівництва/ Я. Янишин, О. Булик // Аграрна економіка. – 2015. - № 1-2, Т. 8. – С. 60-65.
37. Ярошенко Ф. О. Підвищення ефективності виробництва продуктів птахівництва / Ф. О. Ярошенко // Вісник аграрної науки. – 2004. – № 1. – С. 63-66

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Приватне підприємство "Кіровоградптахопром"	за ЄДРПОУ	00722070
Територія КІРОВОГРАДСЬКА	за КАТОТТГ	UA35040210010145346
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	120
Вид економічної діяльності розведення свійської птиці	за КВЕД	01.47
Середня кількість працівників, осіб		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон 25019 Україна, Кіровоградська область, місто Кропивницький, вул. Бобринецький шлях, буд. 206		248524

1. Баланс на 31.12.2021 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	467,0	451,5
первісна вартість	1011	917,5	1 068,5
знос	1012	(450,5)	(617,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	467,0	451,5
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	242,5	717,9
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	33,4	19,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	16,6	40,5
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	46,1	22,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	98,0	46,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	0,3
Усього за розділом II	1195	436,6	846,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	903,6	1 297,9
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44,8	44,8
Додатковий капітал	1410	1 022,6	1 022,6
Резервний капітал	1415	172,0	172,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-811,0	-895,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)

Усього за розділом I	1495	428,4	344,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	233,0	192,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615		13,6
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665	134,0	259,5
Інші поточні зобов'язання	1690	108,2	488,7
Усього за розділом III	1695	475,2	502,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	903,6	1 297,9

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2021 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 289,3	1 878,0
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2 289,3	1 878,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 414,0)	(1 339,8)
Інші операційні витрати	2180	(15,7)	(484,3)
Інші витрати	2270	(785,0)	(16,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 214,7)	(1 840,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	74,6	37,4
Податок на прибуток	2300	(13,4)	(6,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	61,2	30,7

Керівник

(підпис)

Євдокимов Євген Валентинович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського
обліку 25 "Спрощена фінансова звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємництва

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Приватне підприємство "Кіровоградптахопром"	за ЄДРПОУ	00722070
Територія КІРОВОГРАДСЬКА	за КАТОТТГ	UA35040210010145346
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	120
Вид економічної діяльності розведення свійської птиці	за КВЕД	01.47
Середня кількість працівників, осіб		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон 25019 Україна, Кіровоградська область, місто Кропивницький, вул. Бобринецький шлях, буд. 206		248524

1. Баланс на 31.12.2020 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	494,0	467,0
первісна вартість	1011	923,0	917,5
знос	1012	(429,0)	(450,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	494,0	467,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	306,3	242,5
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	45,3	33,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	26,8	16,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	123,8	46,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	120,0	98,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	3,2	-
Усього за розділом II	1195	625,4	436,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 119,4	903,6
Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44,8	44,8
Додатковий капітал	1410	1 022,6	1 022,6
Резервний капітал	1415	172,0	172,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-682,3	-811,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)

Усього за розділом I	1495	557,1	428,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	185,5	233,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	120,8	0,0
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665	122,0	134,0
Інші поточні зобов'язання	1690	134,0	108,2
Усього за розділом III	1695	562,3	475,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1 119,4	903,6

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2020 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 878,0	2 385,0
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1 878,0	2 385,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 339,8)	(1 492,0)
Інші операційні витрати	2180	(484,3)	(652,5)
Інші витрати	2270	(16,5)	(154,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 840,6)	(2 298,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	37,4	86,2
Податок на прибуток	2300	(6,7)	(15,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	30,7	70,7

Керівник

(підпис)

Євдокимов Євген Валентинович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Ім'я користувача:
Сисоліна Наталія

ID перевірки:
1013353070

Дата перевірки:
26.12.2022 16:19:17 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
26.12.2022 16:25:50 EET

ID користувача:
100005705

Назва документа: Диплом Боздоганян М. гр.ЕП-21М-1,4

Кількість сторінок: 81 Кількість слів: 14516 Кількість символів: 113343 Розмір файлу: 593.09 KB ID файлу: 1013116587

429 слів позначені як "вилучені" та не враховуються у підрахунку слів

19.1% Схожість

Найбільша схожість: 5.26% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1009576392)

10.6% Джерела з Інтернету 441 Сторінка 83

9.92% Джерела з Бібліотеки 162 Сторінка 88

0.48% Цитат

Цитати 3 Сторінка 89

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0.02% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.01% Вилучення з Інтернету 2 Сторінка 90

0.01% Вилученого тексту з Бібліотеки 1 Сторінка 90

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 10